Analýza změn na trhu práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol v České republice v letech 2017–2020

Lenka Horáková

Bakalářská práce

2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav ekonomie

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	**Lenka Horáková**
Osobní číslo:	**M18273**
Studijní program:	**B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor:	**Management a ekonomika**
Forma studia:	**Prezenční**
Téma práce:	**Analýza změn na trhu práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol v České republice v letech 2017 – 2020**

Zásady pro vypracování

Úvod
Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.
I. Teoretická část

- Proveďte literární průzkum týkající se změn na trhu práce absolventů v České republice v letech 2017 – 2020.

II. Praktická část

- Analyzujte vývoj na trhu práce absolventů v letech 2017 – 2020.
- Na základě provedených analýz zpracujte návrhy a doporučení ke zlepšení situace absolventů na trhu práce v ČR.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 140 s. ISBN 8086429164.
DUŠEK, Jiří. *Zaměstnanost a trh práce – česko-slovenské zkušenosti*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, z.ú., 2016, 110 s. ISBN 9788075560131.
MANKIW, N. Gregory. *Macroeconomics*. 9th ed. New York: Worth publishers, 2016, 642 s. ISBN 978-1-319-15403-5.
ŠVARCOVÁ, Jena, Vít GABRHEL a Ondřej CÍCHA. *Makroekonomické aspekty vývoje trhu práce ve vztahu k absolventům škol v ČR*. Zlín: CEED, 2014, 144 s. ISBN 978-80-87301-18-0.
ZELENKA, Martin. *Přechod absolventů škol ze vzdělávání na pracovní trh*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2008, 99 s. ISBN 9788072903726.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Jena Švarcová, Ph.D.**
Ústav ekonomie

Datum zadání bakalářské práce: **15. ledna 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2021**

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

Ing. Kamil Dobeš, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 15. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA
BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně
Jméno a příjmení: Lenka Horáková

…….
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Náplní této práce je sledování trhu práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol v České republice a s ním spojenou nezaměstnaností. V práci jsou zobrazeny roky 2017 až 2020 a je rozdělena do dvou částí. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy týkající se trhu práce a obecně o pandemii koronaviru Covid-19. V praktické části jsou zpracována porovnání různých ukazatelů ve zmíněných letech. Zároveň je zahrnut dotazník o vlivu Covidu-19 na budoucí absolventy a jejich uplatnění na trhu práce. Na závěr jsou navrhnutá doporučení pro řešení situace na trhu práce absolventů spojené nejen s pandemií koronaviru.

Klíčová slova: trh práce, absolvent, nezaměstnanost, Covid-19, volná pracovní místa

ABSTRACT

The content of this work is to monitor the labour market of graduates of economic faculties if universities in Czech Republic and unemployment associated with it. The work shows the years 2017 to 2020 and is divided into two parts. The theoretical part defines the basic concepts related to the labour market and the pandemic of the coronavirus Covid-19 in general. In the practical part, comparisons of various indicators in the mentioned years are made. Also included is a questionaire on the impact of Covid-19 on future graduates and their employment. Finally, recommendations are proposed to address the situation in the graduate labour market associated not only with the coronavirus pandemic.

Keywords: labour market, graduate, unemployemnt, Covid-19, vacancies

Touto formou bych chtěla poděkovat vedoucí mé bakalářské práce, paní doc. Ing. Jeně Švarcové, Ph.D., za to, že mě vedla správným směrem a za její ochotu a trpělivost. Zároveň bych chtěla poděkovat svému partnerovi, který mě po celou dobu podporoval.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD **9**
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE **10**
I TEORETICKÁ ČÁST **11**
1 TRH PRÁCE ABSOLVENTŮ **12**
1.1 POPTÁVKA PO PRÁCI 12
1.2 NABÍDKA PRÁCE 13
1.2.1 Substituční efekt 14
1.2.2 Důchodový efekt 14
1.3 ROVNOVÁHA NA TRHU PRÁCE 14
2 ZAMĚSTNANOST A NEZAMĚSTNANOST **16**
2.1 DRUHY NEZAMĚSTNANOSTI 16
2.1.1 Dobrovolná nezaměstnanost 16
2.1.2 Nedobrovolná nezaměstnanost 16
2.1.3 Frikční nezaměstnanost 17
2.1.4 Strukturální nezaměstnanost 17
2.1.5 Sezónní nezaměstnanost 17
2.1.6 Cyklická nezaměstnanost 18
2.2 POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI 18
2.2.1 Aktivní politika zaměstnanosti 18
2.2.2 Pasivní politika zaměstnanosti 20
2.3 UKAZATELE ZAMĚSTNANOSTI A NEZAMĚSTNANOSTI 21
2.3.1 Přirozená míra nezaměstnanosti 21
2.3.2 Obecná míra nezaměstnanosti 21
2.3.3 Míra nezaměstnanosti mladých od 15 do 24 let 21
2.3.4 Míra zaměstnanosti 22
2.3.5 Výběrové šetření pracovních sil 22
2.4 DŮSLEDKY NEZAMĚSTNANOSTI 22
2.5 ABSOLVENTI JAKO RIZIKOVÁ SKUPINA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ Z POHLEDU ÚŘADU PRÁCE 23
3 COVID – 19 ..... **24**
3.1 PRŮBĚH VLÁDNÍCH OPATŘENÍ V BOJI PROTI COVIDU – 19 ZA ROK 2020 25
II PRAKTICKÁ ČÁST **27**
4 ANALÝZA TRHU PRÁCE ABSOLVENTŮ EKONOMICKÝCH FAKULT VŠ V ČR V LETECH 2017–2020 ..... **28**
4.1 STATISTIKY ABSOLVENTŮ VSTUPUJÍCÍCH NA TRH PRÁCE 28
4.2 NEZAMĚSTNANOST ABSOLVENTŮ EKONOMICKÝCH FAKULT VYSOKÝCH ŠKOL 30
4.3 VÝVOJ POČTU VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST 34

4.4 VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA V ČESKÉ REPUBLICE 37
5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU 38
5.1 MÁTE TRVALÉ BYDLIŠTĚ VE STEJNÉM KRAJI, JAKO STUDUJETE? 38
5.2 CHCETE POKRAČOVAT VE STUDIU? 39
5.3 HODLÁTE PRACOVAT V OBORU, KTERÝ STUDUJETE? 40
5.4 POKUD NE, PROČ? 41
5.5 NASKYTLA SE VÁM BĚHEM STUDIA MOŽNOST ZAMĚSTNÁNÍ NEBO PRAXE V OBORU, KTERÝ STUDUJETE? 42
5.6 MYSLÍTE SI, ŽE JSTE NA ZÁKLADĚ DISTANČNÍ VÝUKY STEJNĚ PŘIPRAVENI NA TRH PRÁCE JAKO PŘI VÝUCE PREZENČNÍ? 43
5.7 MYSLÍTE SI, ŽE COVID-19 OVLIVNIL UPLATNĚNÍ NA TRHU PRÁCE VE VÁŠ PROSPĚCH, CO SE TÝČE IT DOVEDNOSTÍ A ONLINE KOMUNIKACE? 46
5.8 MYSLÍTE SI, ŽE JSTE V NEJBLIŽŠÍCH DVOU LETECH DÍKY PANDEMII COVID-19 ZNEVÝHODNĚNÍ PŘI VSTUPU NA TRH PRÁCE? 48
5.9 IDENTIFIKAČNÍ OTÁZKY 50
5.10 STUDUJETE ZÁVĚREČNÝ ROČNÍK BAKALÁŘSKÉHO NEBO MAGISTERSKÉHO PROGRAMU? 50
5.11 VE KTERÉM KRAJI STUDUJETE? 51
6 SLEPT ANALÝZA 53
6.1 SOCIÁLNÍ FAKTORY 53
6.2 LEGISLATIVNÍ FAKTORY 54
6.3 EKONOMICKÉ FAKTORY 55
6.4 POLITICKÉ FAKTORY 56
6.5 TECHNOLOGICKÉ FAKTORY 57
7 ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ PRO TRH PRÁCE ABSOLVENTŮ 58
7.1 NÁVRHY PRO ZLEPŠENÍ SITUACE 58
ZÁVĚR 60
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 61
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ 63
SEZNAM OBRÁZKŮ 67
SEZNAM TABULEK 68

ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřená na změny na trhu práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol v České republice v letech 2017 až 2020. Toto téma je zajímavé na zpracování z toho důvodu, že absolventi bývají na trhu práce opomíjenou skupinou a zároveň rok 2020 byl značně ovlivněn pandemií koronaviru Covid-19.

Práce se skládá ze dvou částí. První je část teoretická, která vymezuje trh práce, zaměstnanost a nezaměstnanost. Déle se také zabývá některými ukazateli nezaměstnanosti. Část práce je věnována základům problematiky vstupu absolventů na trh práce. Na závěr teoretické části je shrnutí pandemie Covidu-19 a stručný přehled vládních opatření v boji proti koronaviru za rok 2020.

Praktická část se zaměřuje na vývoj nezaměstnanosti absolventů v jednotlivých letech v rámci krajů České republiky. Dále je vytvořené porovnání volných pracovních míst a obecný vývoj vzdělanostní struktury v České republice. Značnou část analýzy trhu práce absolventů tvoří dotazník vytvořený pro závěrečné ročníky bakalářského a magisterského studia ekonomických fakult v České republice. Zabývá se zejména dopadem koronaviru a s ním spojenou distanční výukou a následným vstupem na trh práce. Součástí je také SLEPT analýza sloužící k určení, které faktory mají vliv na trh práce absolventů. Tato analýza je také důležitá k následnému navržení doporučení.

Na závěr praktické části jsou navržena doporučení pro zlepšení situace na trhu práce absolventů.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Cílem této práce je provézt analýzu trhu práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol v České republice v letech 2017 až 2020 a poté vytvořit hodnocení na základě výsledků.

Dílčími cíli je vytvoření literárního průzkumu týkajícího se změn na trhu práce absolventů v České republice a s nimi spojenými pojmy. Dalším cílem je zhodnotit situaci v zadaném období a nabídnout návrhy a doporučení ke zlepšení situace absolventů na trhu práce v ČR.

Mezi metodami použitými ke zpracování teoretické části je analýza českých a zahraničních literárních zdrojů. Cílem rešerše je zpracování pojmů, které jsou úzce spojené s problematikou, a to využitím metody abstrakce.

Hlavní částí praktické části je analýza primárních a sekundárních dat. Sekundární data budou čerpána zejména z internetových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí a Českého statistického úřadu. Sběr primárních dat proběhne formou elektronického dotazníku. Všechna data budou zpracována analytickou metodou a metodou komparace. Následně budou prezentována formou grafů a tabulek s následným komentářem. Na závěr analýzy proběhne doporučení a možná řešení situace absolventů na trhu práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TRH PRÁCE ABSOLVENTŮ

Na trhu práce se setkávají firmy na straně poptávky a domácnosti na straně nabídky. Na nabídku i poptávku má vliv reálná mzda, výše sociálních dávek a další faktory (finance, ©2020).

Tato práce je zaměřena na trh práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol, kde na straně nabídky stojí absolventi a na straně poptávky firmy.

1.1 Poptávka po práci

Poptávku po práci určuje mezní produkt práce. Křivka poptávky je zpravidla klesající. Firmy jsou ochotné najmout větší množství zaměstnanců s nižší mzdou než se mzdou vyšší. Podniky nabírají zaměstnance tak dlouho, dokud nedojde ke střetu příjmů z mezního produktu práce a mezních nákladů práce. V okamžiku, kdy náklady práce převýší příjmy z mezního produktu, stává se firma ztrátová. Poptávka je závislá zejména na výši mzdové sazby. Na základě toho se mezní náklady práce rovnají mzdové sazbě. Vliv mzdové sazby na požadovanou úroveň zaměstnanosti je znázorněn na obrázku 1 (Jurečka, 2018, s. 267-268).

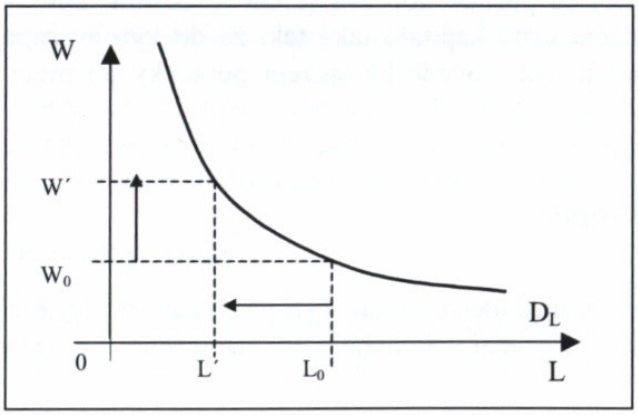

Obrázek 1 Poptávka po práci (Klíma, 2006, s. 70)

Legenda:

W – mzdová sazba

L – množství práce

DL – poptávka po práci

„Při výchozí mzdové sazbě W_0 je poptávka po práci L_0. Zvýšení mzdové sazby na W′ vyvolá snížení poptávky po práci na úroveň L′. V případě snížení úrovně mzdové sazby dojde naopak ke zvýšení poptávky po práci (Klíma, 2006, s. 70).“

Na poptávku po práci působí několik dalších faktorů. Jedním z nich může být například zvýšení poptávky po produktech nebo snížení ceny kapitálu. V obou případech dojde k posunu poptávkové křivky doprava, jelikož oba případy si vyžádají růst výroby, což je spojeno s vyšší poptávkou po práci. Na druhou stranu může firma reagovat na snížení cen kapitálu tak, že zapojí kapitálové statky náročnější na kapitál, což zapříčiní snížení poptávky po práci a křivka se posune doleva. Tyto situace jsou znázorněny na obrázku číslo 2 (Klíma, 2006, s. 70).

Postupem času se křivka poptávky po práci přesouvá nahoru a doprava, protože dochází k akumulaci kapitálu, technologického pokroku a zvyšuje se kvalita práce (Samuelson, 2010, s. 249).

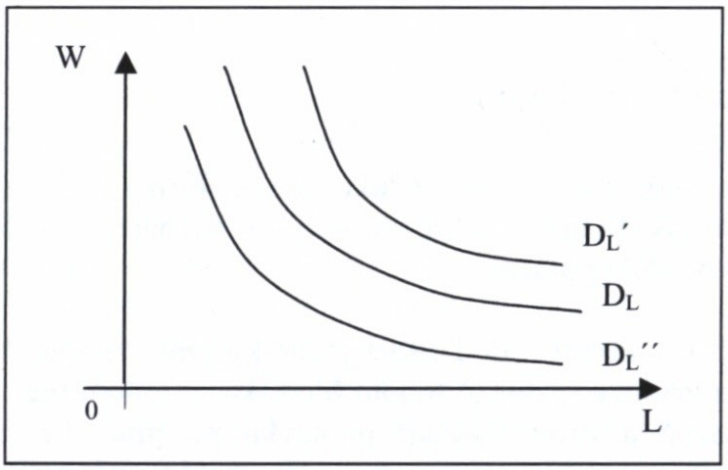

Obrázek 2 Posun křivky poptávky po práci (Klíma, 2006, s. 71)

Legenda:

W – mzdová sazba

L – množství práce

DL – poptávka po práci

1.2 Nabídka práce

Nabídku práce tvoří domácnosti, které nabízí svou práci. Rozhodování domácností na trhu práce je založeno na porovnávání nákladů při konání práce a výší mzdy za práci. Do určité míry se trh práce řídí obecnou nabídkovou křivkou. Bod zlomu nastává v okamžiku, kdy objem nabízené práce ze strany domácností začne klesat. Reálný příklad může být domácnost, kde příjmy jednoho člena domácnosti převýší výdaje a domácnost již není existenčně závislá na obou příjmech. V tom okamžiku druhý člen domácnosti přestává nabízet svoji práci a dává přednost péči o domácnost nebo děti (Kaczor, 2013, s. 9-10).

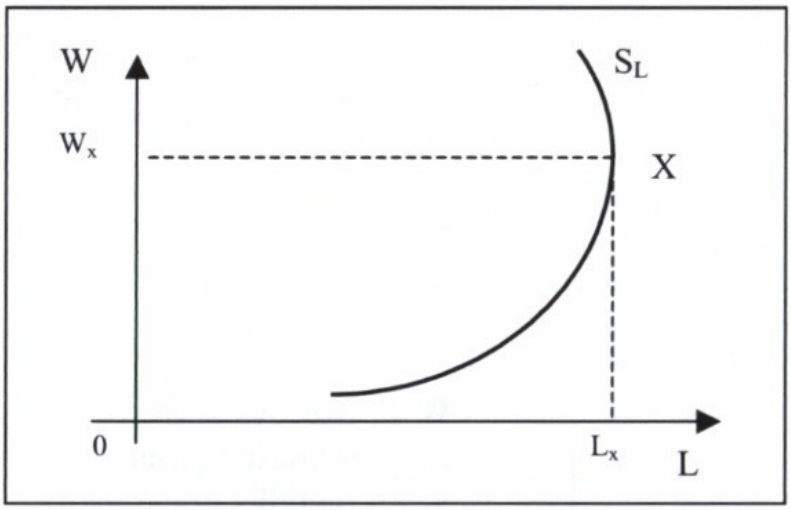

Obrázek 3 Individuální nabídka práce (Klíma, 2006, s. 72)

Legenda:

W – mzdová sazba

L – množství práce

S_L – nabídka práce

X – bod zvratu

„Tvar křivky nabídky práce vypovídá, že růstem mzdové sazby nabídka práce roste, a to až do bodu X, od kterého začne nabídka práce klesat. Tento posun po křivce nabídky práce je vyvolán substitučním a důchodovým efektem (Klíma, 2006, s. 71).“

1.2.1 Substituční efekt

Při růstu mezd se volný čas spotřebitele stává dražší komoditou. Růst mzdy tak tlumí zájem o volný čas. Substituční efekt rostoucích mezd podněcuje domácnosti ke zvýšení množství nabízené práce na trhu (Jurečka, 2018, s. 262).

1.2.2 Důchodový efekt

Díky růstu mezd se spotřebitel stává bohatším. Předpokladem rostoucího důchodu je zvýšení poptávky po zboží, včetně volného času. Důchodový efekt tedy podněcuje pracovníky ke snížení nabízeného množství práce (Jurečka, 2018, s. 262).

1.3 Rovnováha na trhu práce

Rovnováha na trhu práce v dokonalé konkurenci je zajištěná pohybem reálné mzdy. Ta obnovuje rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou práce. Za takových okolnosti by na trhu existovala pouze dobrovolná nezaměstnanost způsobená tím, že výše daných mzdových

sazeb je příliš nízká a část ekonomicky aktivního obyvatelstva není ochotná při ní pracovat. (Jurečka, 2018, s. 270)

Reálný trh práce však není v dokonalé konkurenci a působí na něj spousta faktorů. Na reálném trhu práce navíc intervenuje vláda, působí odbory a také existuje široké spektrum prací a s tím spojené i rozdíly ve mzdách. Všechny tyto faktory způsobují odklon výše mzdy od příjmu mezního produktu práce. Pružnost mzdových sazeb není tak velká, aby vyrovnávala nabídku a poptávku po práci (Jurečka, 2018, s. 270)

2 ZAMĚSTNANOST A NEZAMĚSTNANOST

Nezaměstnanost není pouze ekonomickým problémem. Ztráta zaměstnání znamená pro mnoho lidí uskromnění v rámci vlastních potřeb. Nezaměstnanost se stala často omílaným tématem i v politické sféře. Některé státy se aktivně zapojují do boje s nezaměstnaností tím, že poskytují lidem rekvalifikace, aby si snáze nalezli nové zaměstnání. A dále poskytují podporu v nezaměstnanosti, která může nezaměstnaným usnadnit dobu, než naleznou nové zaměstnání (Mankiw, 2016, s. 163).

Zaměstnanost je úzce spojená s faktory, které se podílí na rozvoji státu. Mezi zaměstnané osoby spadají ti, kteří mají placené zaměstnání nebo sebezaměstnání. Není rozhodující, zda pracují. Mezi takové případy spadají například osoby nemocné nebo na mateřské dovolené. Naopak nezaměstnané tvoří část obyvatelstva, která je v produktivním věku, nemá placené zaměstnání, ale je ochotna do práce nastoupit. Zaměstnaní a nezaměstnaní jako celek tvoří skupinu ekonomicky aktivního obyvatelstva. Na druhou stranu ekonomicky neaktivní obyvatelstvo jsou lidé, kteří se nemohou zařadit mezi zaměstnané a nezaměstnané. Jsou to například, důchodci, studenti a ženy v domácnosti (Brožová, 2003, s. 77; Dušek, 2016, s. 10).

2.1 Druhy nezaměstnanosti

Rozeznává se několik druhů nezaměstnanosti na základě určitých faktorů.

2.1.1 Dobrovolná nezaměstnanost

Lidé, kteří spadají do dobrovolné nezaměstnanosti, mají jiné priority i přestože se jim dostává pracovních nabídek. Často to bývá upřednostňování volného času před prací. Takoví lidé hledají mzdové podmínky, za kterých by byli ochotni pracovat. Dobrovolná nezaměstnanost nastává v okamžiku, kdy počet volných pracovních míst je vyšší než počet nezaměstnaných. Za předpokladu, že by byl trh práce dokonale konkurenční, existovala by pouze dobrovolná nezaměstnanost (Fuchs, 2007, s. 132).

2.1.2 Nedobrovolná nezaměstnanost

„Nastává tehdy, kdy je počet volných pracovních míst absolutně menší než počet uchazečů o práci, kdy celková poptávka po práci je menší než celková nabídka práce,“. (Klíma, 2006, s. 75)

Nedobrovolně zaměstnaným jedincem se stává v okamžiku, kdy je ochotný pracovat, ale nedaří se mu nalézt volnou pracovní pozici. Zpravidla to bývá způsobeno nepružností nominálních mezd, které jsou vyšší než rovnovážná cena práce (Krameš, 2008, s. 82).

2.1.3 Frikční nezaměstnanost

Pojem frikční nezaměstnanost se pojí s účastníky trhu práce, kteří opustili svou pracovní pozici a v rámci následujícího časového období hledají místo nové. Nezáleží na to, jestli dobrovolně opustili svou pracovní pozici, ať už z finančního hlediska nebo v důsledku hledání práce v novém místě bydliště, nebo své místo ztratili primárně z důvodu organizačních změn ve firmě. Velmi často se do takové situace dostávají studenti, kteří dokončili studium a snaží se najít nejvhodnější nabídku odpovídající jejich znalostem, zkušenostem a očekávanému finančnímu ohodnocení. Velký dopad na frikční nezaměstnanost má také podpora v nezaměstnanosti. Čím je podpora vyšší a vyplácí se delší dobu, tím spíše pracovník vytrvává v hledání nové pracovní pozice, nebo opouští současnou pozici za vidinou lepšího místa (Brožová, 2003, s. 82-83).

2.1.4 Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost vzniká v momentě, kdy struktura nabídky práce je rozdílná od struktury poptávky po práci. Důvodem může být vznik nových profesí a na druhé straně zánik některých tradičních oborů. Na základě této skutečnosti vzniká neuspokojená poptávka po pracovních místech a zároveň neuspokojená nabídka práce. Aby byla nabídka s poptávkou vyrovnaná, znamená to v některých případech rekvalifikaci na jinou pracovní pozici, či dokonce potřebu stěhování do jiného regionu. Pro některé jedince může být tato situace velmi komplikovaná. Míra mobility a flexibility zaměstnanců je úzce spojena se strukturální nezaměstnaností. Zda je zaměstnanec ochotný změnit rekvalifikaci a region, nebo ne. Pracovní flexibilita je v souladu s tím, zda je pracovník ochoten přejít na jiný trh práce a změnit svoji kvalifikaci. Na druhou stranu pracovní mobilita určuje, jestli je pracovník ochoten kvůli novému místu změnit region. Na základě těchto faktorů má strukturální nezaměstnanost spíše dlouhodobý charakter (Krameš, 2008, s. 79).

2.1.5 Sezónní nezaměstnanost

Sezónní nezaměstnanost se dá specifikovat jako část frikční nezaměstnanosti a zároveň je součástí nedobrovolné nezaměstnanost. Její podstatou je to, že na základě ročních období

a klimatických podmínek se mění poptávka po práci v určitých odvětvích. Jedním z příkladů může být zemědělství nebo odvětví cestovního ruchu. Mimo pracovní období jsou zaměstnanci převážně registrovaní na úřadu práce nebo na nějakým způsobem placené dovolené (Nový, 2010, s. 57).

2.1.6 Cyklická nezaměstnanost

Součástí nedobrovolné nezaměstnanosti je také cyklická nezaměstnanost. Definuje se jako rozdíl mezi přirozenou mírou nezaměstnanosti a skutečnou mírou nezaměstnanosti. Blíže ji specifikuje Okumův zákon. Výše cyklické nezaměstnanosti závisí na tom, jak pružný je trh práce a jaká je jeho schopnost reagovat na změny. Na rozdíl od sezónní nezaměstnanosti ovlivňuje všechny části trhu práce (Nový, 2010, s. 57).

2.2 Politika zaměstnanosti

Jako politiku zaměstnanosti lze chápat podporování vzniku nových pracovních míst ze strany poptávky. Díky tomu se stimuluje ekonomický růst a vytváření investic. Jejím cílem je utvoření vhodných podmínek pro založení nových firem a vstup cizího kapitálu. Rovněž se zabývá vytvářením pracovních místo financovaných ze státního rozpočtu (Šimek, 2010, s. 35).

Politikou zaměstnanosti jak aktivní, tak pasivní se v České republice zabývají úřady práce. Na našem území vznikly v roce 1990 se zavedením tržní ekonomiky a v současné době již plní široké spektrum různých úloh (Kaczor, 2013, s. 197).

2.2.1 Aktivní politika zaměstnanosti

Cílem aktivní politiky zaměstnanosti je zejména vytváření prostředí pro vznik nových pracovních míst a tím zajistit finanční soběstačnost nezaměstnaných osob. V tomto ohledu je aktivní politika zaměstnanosti nezbytná při řešení problému nezaměstnanosti (Kaczor, 2013, s. 219).

Právní úprava zabývající se aktivní politikou zaměstnanosti je Zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. Součástí aktivní politiky zaměstnanosti jsou programy a opatření na regionální i celostátní úrovni. Jejím cílem je dosáhnout co nejvyšší možné úrovně zaměstnanosti. Mezi nástroje aktivní politiky zaměstnanosti patří zejména rekvalifikace. Pod tímto pojmem se rozumí získání nové kvalifikace, rozšíření v oblasti stávající

kvalifikace a také získání kvalifikace osobou, která doposud žádnou kvalifikaci neměla (MVČR, ©2021).

Rekvalifikaci zájemců o zaměstnání realizuje krajská pobočka Úřadu práce příslušná podle místa bydliště uchazeče o zaměstnání. Žadatel o rekvalifikaci musí splňovat několik podmínek. Je nutné, aby byl zaevidovaný na Úřadu práce ČR jako uchazeč nebo zájemce o zaměstnání. Dále musí mít odpovídající předpoklady pro určitý rekvalifikační kurz. Týká se to zejména stupně vzdělání či znalostí a dovedností. Každý druh rekvalifikace má jiné podmínky. Také je nutné, aby byl uchazeč zdravotně způsobilý pro rekvalifikační kurz a také vykonávání nové profese. Hlavní podmínkou k rekvalifikaci je to, že současná kvalifikace uchazeče o zaměstnání mu neumožňuje získání vhodného zaměstnání a po ukončení rekvalifikace je šance, aby nové zaměstnání získal (MPSV, ©2021).

Dalším, poměrně specifickým nástrojem aktivní politiky je investiční pobídka. Jde o nástroj, který podporuje podniky, které se aktivně zabývají rozvojem svého regionu a pomáhají zlepšovat jeho prostředí. Poskytuje je stát a schvaluje vláda s ministerstvy. Objevují se ve formě slevy na dani z příjmů nebo v podobě dotace (CzechInvest, ©2021).

Hned po rekvalifikaci jsou nejpoužívanějším nástrojem aktivní politiky veřejně prospěšné práce. Tyto pracovní příležitosti jsou pouze na určitou dobu a jedná se zejména o údržbu veřejných prostranství, úklid a údržbu veřejných budov nebo jiné podobné činnosti. Tento nástroj aktivní politiky je určen zejména pro obce a jiné neziskové organizace. Tyto aktivity jsou dotované státem v zájmu veřejného blaha (Kaczor, 2015, s. 119).

Dalším nástrojem podobný rekvalifikace jsou společensky účelná pracovní místa. Tyto pracovní příležitosti vznikají dohodou mezi úřadem práce a zaměstnavatelem. Tyto místa jsou obsazována uchazeči o zaměstnání, kterým nelze zajistit pracovní místo jiným způsobem. Zaměstnavatel může dostat na zřízení společensky účelného pracovního místa příspěvek, který má sloužit na pokrytí počátečních nákladů spojených s přijetím uchazeče z úřadu práce (MPSV, ©2021).

Součástí aktivní politiky jsou i osoby samostatně výdělečně činné. Pro ty slouží překlenovací příspěvek. Ten je určen uchazečům na úřadu práce, kteří se rozhodli podnikat. Výše překlenovacího příspěvku je 0,25násobek průměrné mzdy v národním hospodářství, slouží na pokrytí provozních nákladů a může být poskytován maximálně po dobu pěti měsíců. Dalším z takových příspěvků může být příspěvek na zapracování. Ten je určen zaměstnavatelům, kteří přijali uchazeče z úřadu práce a na jehož zapracování byly

vynaloženy konkrétní náklady. Tento příspěvek se sjednává dohodou mezi zaměstnavatelem a úřadem práce a jeho maximální doba poskytování jsou tři měsíce (Kaczor, 2015, s. 123-124).

V souvislosti s pandemií koronaviru byl na konci března 2020 spuštěn program Antivirus. Tento program byl vytvořen za účelem ochrany zaměstnanosti v době pandemie a má pomoci firmám udržet pracovní místa. Jedná se o formu státních kompenzací, na které mají nárok zaměstnavatelé, jejichž podnikání bylo ohroženo šířením nákazy Covid19. Jde o příspěvek na vyplacení náhrady mezd, který se pohybuje ve výši 60 % až 100 % mzdy zaměstnance. Vláda se v únoru roku 2021 shodla na tom, že vzhledem k situaci ohledně pandemie koronaviru bude program prodloužen minimálně do konce dubna 2021 (MPSV, ©2021).

2.2.2 Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti má za cíl sociálně zabezpečit nezaměstnané. Za tímto účelem fungují zejména dávky zprostředkované úřadem práce. Je nezbytná pro fungování státu, ale neřeší způsoby, jak vrátit nezaměstnané zpět na trh práce (Kaczor, 2013, s. 197).

V České republice je pasivní politika zaměstnanosti realizována formou dávek na podporu v nezaměstnanosti. Ne však každý, kdo je evidovaný na Úřadu práce má nárok na tuto podporu. Podmínky pro získání podpory jsou takové, že uchazeč o zaměstnání získal v posledních dvou letech zaměstnáním důchodové pojištění v délce alespoň 12 měsíců. Dále požádal pobočku úřadu práce o poskytnutí podpory a v den, kdy mu byla podpora přiznána, nepobírá starobní důchod. Zákonem je také specifikováno, že nárok na podporu v nezaměstnanosti nemá osoba, která sice splnila všechny podmínky, ale pracovní poměr byl ukončen z důvodu hrubého porušení pracovní kázně. Na podporu v nezaměstnanosti také nemá nárok osoba v průběhu rekvalifikace pořádané úřadem práce. Je to z toho důvodu, že tento člověk už pobírá podporu při rekvalifikaci (Kaczor, 2015, s. 104-105).

„Výše podpory v nezaměstnanosti se počítá z průměrného čistého výdělku dosaženého v posledním ukončeném zaměstnání nebo z posledního vyměřovacího základu v rozhodném období přepočteného na 1 měsíc a činí první dva měsíce 65 %, další dva měsíce 50 % a po zbytek podpůrčí doby 45 %.“ (Úřad práce, ©2021)

2.3 Ukazatele zaměstnanosti a nezaměstnanosti

Existuje několik způsobů, jak měřit nezaměstnanost. Jedním z nich je obecná míra nezaměstnanosti, která je vhodná k mezinárodnímu srovnávání (CZSO, ©2021).

2.3.1 Přirozená míra nezaměstnanosti

Za bod, kdy je nezaměstnanost na dlouhodobě nejnižší možné míře, lze považovat přirozená míra nezaměstnanosti. V každém státě se tato hodnota liší dle jejich ekonomické situace. S přirozenou mírou nezaměstnanosti úzce souvisí frikční nezaměstnanost, strukturální nezaměstnanost a dobrovolná nezaměstnanost (Holman, 2010, s. 159).

2.3.2 Obecná míra nezaměstnanosti

Obecná míra nezaměstnanosti slouží zejména pro srovnání mezi různými státy, jelikož její metodika je mezinárodně jednotná. Výpočet se získává podílem zaměstnaných osob k celkovému počtu osob ve věku 15 až 64 let. Každopádně se jedná o zjednodušený postup. Jako přesnější ukazatel v tomto případě může sloužit registrovaná míra nezaměstnanosti, která pracují se stejným vzorcem, ale do pracovních sil nezahrnuje děti do 15 let, studenty, důchodce a osoby na rodičovské dovolené (Soukal, 2015, s. 112).

2.3.3 Míra nezaměstnanosti mladých od 15 do 24 let

Definice míry nezaměstnanosti mladých dle Eurostatu – počet nezaměstnaných lidí od 15–24 let jako procento vyjadřující poměr k pracovní síle v daném věku (Švarcová, 2014, s. 12).

Tento ukazatel je pravidelně zjišťován Českým statistickým úřadem na základě Výběrového šetření pracovních sil. Vedle tohoto ukazatele existuje další ukazatel s názvem Míra nezaměstnanosti absolventů vysokých škol (zdroj MPSV): vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných absolventů ku rozdílu mezi celkovým počtem absolventů a počtem absolventů dále studujících na VŠ (Švarcová, 2014, s. 18).

„Pod pojmem nezaměstnaný absolvent se rozumí takový uchazeč o práci registrovaný na úřadu práce, který úspěšně ukončil školu maximálně před dvěma lety.“ (Švarcová, 2014, s. 17)

2.3.4 Míra zaměstnanosti

Míra zaměstnanosti označuje podíl zaměstnaných osob k populaci ve věku 15-64 let. Lze se s ní také setkat ve formě, kdy předmětem jsou pouze určité skupiny populace. Je očištěná od sezónních vlivů, které by mohly způsobit nadměrné kolísaní (CZSO, ©2021).

2.3.5 Výběrové šetření pracovních sil

Výběrové šetření pracovních sil, zkratka VŠPS, probíhá již od roku 1992 a data sbírá plošně ve všech okresech po dobu celého roku. Je pod záštitou Českého statistického úřadu. Mezi hlavní cíle tohoto šetření patří získávání pravidelných a aktuálních informací o situaci na trhu práce. Analýza může být prováděna z několika různých hledisek, a to například ekonomických, sociálních a demografických. Díky výsledkům šetření je možné reagovat na aktuální situaci pomocí zásad sociální politiky a politiky zaměstnanosti. Výběr subjektů šetření probíhá náhodným výběrem. Každý subjekt je sledován po dobu pěti po sobě jdoucích čtvrtletí. Každé čtvrtletí se obměňuje pětina souboru. Díky tomuto způsobu lze porovnávat i jednotlivé subjekty ve stejném období rok zpět. Šetření probíhá výhradně formou elektronického dotazníku (CZSO, ©2021).

2.4 Důsledky nezaměstnanosti

Za takzvané makroekonomické zlo lze považovat nezaměstnanost. Má vliv na sociální a ekonomickou stránku společnosti. Pokud je vysoká nezaměstnanost, země má mezery ve své reálně produkované a maximální využitelné kapacitě. Stát nevyužívá část svých zdrojů a to může mít následky na vznik nebo zvýšení schodku státního rozpočtu. Stát musí ze svého rozpočtu vyplácet více peněz na podporách v nezaměstnanosti, financování úřadů práce a obecně aktivní politiky nezaměstnanosti. Zároveň se státu snižují daňové příjmy o osoby, které jsou nezaměstnané a nižší výběr na spotřebních daních, jelikož domácnosti mají nižší disponibilní důchod. Po sociální stránce je pozorován pokles praktických a teoretických znalostí. Dlouhodobě nezaměstnaný člověk nemůže podávat pracovní výkon ve stejné výši, jako v době, kdy pracovní místo opustil. Zároveň se u dlouhodobě nezaměstnaných projevuje ztráta zájmu o návrat do pracovního procesu. Dochází k poklesu životní úrovně. U některých jedinců může dojít k vážnému narušení psychiky. Zvyšuje se kriminalita a s tím spojené i státní náklady na její potlačení. (Jurečka, 2013, s. 148-150, Šimková, 2007, s. 53)

2.5 Absolventi jako riziková skupina uchazečů o zaměstnání z pohledu úřadu práce

Mladí lidé, kteří čerstvě dokončili školu, ve spoustě případů nemají vyhraněné názory, pohotově se přizpůsobují a dokážou si zvyknout na žití bez pravidelného docházení do práce a plnění povinností. Tyto vlastnosti mohou mít v začátcích pracovního života fatální následky, které narůstají s prodlužující se dobou evidence na Úřadu práce. Patří mezi ně ztráta pracovních návyků, pokles motivace k práci a snížení uplatnitelnosti na rychle se měnícím trhu práce. Pro absolventy bez praxe bývá hledání prvního zaměstnání velmi zdlouhavý proces. (Sirovátka, 2003, s. 130; Zelenka, 2008, s. 51).

Jednou z hlavních příčin nezaměstnanosti absolventů je nesoulad mezi profesní strukturou absolventů a potřebami trhu práce. Velký vliv na uplatnění absolventů má i nízká mobilita způsobená špatnou situací na trhu s nemovitostmi. Podle expertů je nezaměstnanost absolventů způsobena nereálnými požadavky na finanční ohodnocení a nechutí přijmout místo pod úroveň svého vzdělání. V okamžiku evidence na Úřad práce jsou velmi často seznámeni s výhodami, které to pro ně přináší a výše hmotné podpory v nezaměstnanosti je vyšší než průměrné výdělky, které měli v době studia (Sirovátka, 2003, s. 130).

Na druhou stranu absolventi mají nejkratší průměrnou délku nezaměstnanosti ze všech rizikových skupin. Pro zaměstnavatele nese zaměstnání absolventů několik výhod. Jednou z nich je, že absolvent opouští školu převážně s teoretickými znalostmi, což zaměstnavateli umožňuje praktické zaučení na základě svých pracovních potřeb (Sirovátka, 2003, s. 130).

3 COVID – 19

Koronavirus označovaný jako SARS-CoV-2 je infekční onemocnění způsobené nově objeveným druhem koronaviru. Je podobný viru, který na světě koloval mezi lety 2002 a 2003. Covid – 19 byl poprvé zaznamenán na konci roku 2019 v Číně. V Evropě byly první případy známé 24. ledna 2020 ve Francii. Dále se onemocnění šířilo po celé západní Evropě. V České republice byly potvrzené první tři případy 1. března 2020 (WHO, ©2021; MZČR, ©2021).

Mezi časté případy tohoto onemocnění patří zvýšená teplota, kašel a ztráta chuti a čichu. Dále se můžou projevit potíže s dýcháním a nevolnost.

Pokud byl dotyčný člověk v kontaktu s nakaženou osobou, nastává povinná karanténa nařízená krajskou hygienickou stanicí (MZČR, ©2021).

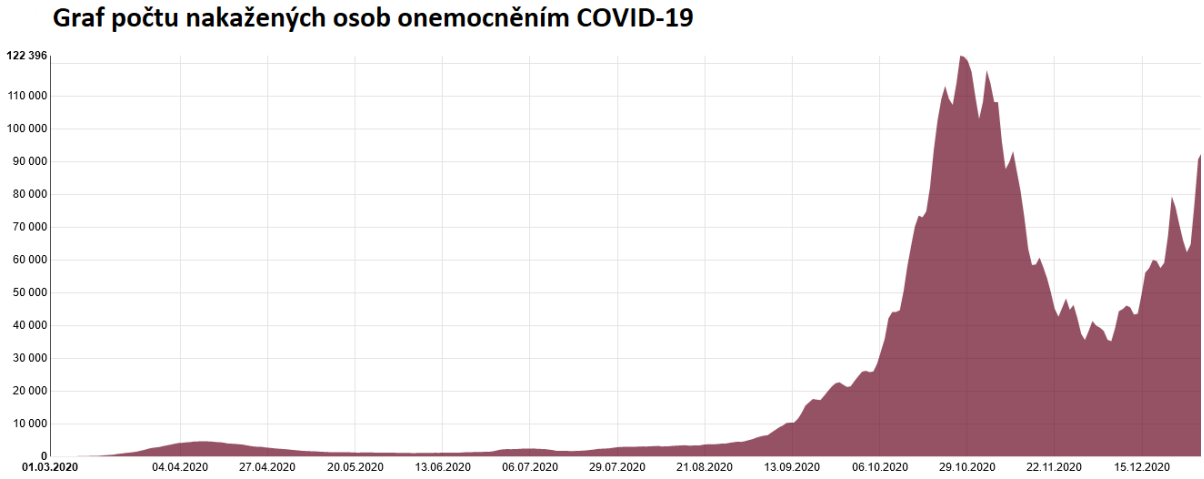

Obrázek 4 Graf počtu nakažených osob onemocněním COVID-19 (MZČR, ©2021)

Na grafu je znázorněn počet nakažených osob onemocněním COVID-19 za rok 2020. První závažná vlna, kdy se nemoc šířila, byla v březnu a dubnu, kdy dosáhla nejvyššího počtu 4500 nakažených osob. Dále se nemoc začala šířit až koncem září, kdy vrcholila na konci října se 120 000 nakaženými osobami. Po zavedení přísných opatření se počty nakažených na začátku prosince propadly na 35 000 nakažených a odtud do konce roku 2020 rostly (MZČR, ©2021).

3.1 Průběh vládních opatření v boji proti COVIDu – 19 za rok 2020

13. 3. 2020 – zákaz uměleckých představení, společenských akcí, uzavření restaurací mezi 20:00 hod. a 6:00 hod., uzavření stravovacích zařízení v obchodních centrech, zákaz přítomnosti veřejnosti v provozovnách poskytovatelů některých služeb, zákaz přítomnosti žáků a studentů na školách na základě usnesení Vlády České republiky č. 199 a č. 201 ze dne 12. března 2020.

14. 3. 2020 – začíná platit nouzový stav pro území České republiky a zavedení ochrany vnitřních hranic České republiky na základě usnesení Vlády České republiky č. 194 a č. 197 ze dne 12. března 2020. Zákaz maloobchodního prodeje a služeb na základě usnesení Vlády České republiky č. 211 ze dne 14. března 2020.

16. 3. 2020 – zákaz volného pohybu osob na území České republiky na základě usnesení Vlády České republiky č. 215 ze dne 15. března 2020.

19. 3. 2020 – Zákaz pohybu mimo bydliště bez ochranných prostředků dýchacích cest na základě usnesení Vlády České republiky č. 247 ze dne 18. března 2020.

24. 4. 2020 – Zrušení omezení volného pohybu osob a vstupu na území České republiky na základě usnesení Vlády České republiky č. 452 a č. 443 ze dne 23. dubna 2020.

27. 4. 2020 – Otevření provozoven do 2500 m2, knihoven, fitness center a zoologických zahrad na základě usnesení Vlády České republiky č. 453 ze dne 23. dubna 2020.

11. 5. 2020 – Otevření provozoven nad 2500 m2, divadel, kin a možnosti konání kulturních a sportovních akcí do 100 osob. Prezenční výuka pro závěrečné ročníky základních, středních a vysokých škol do 15 lidí na základě usnesení Vlády České republiky č. 491 a č. 493 ze dne 30. dubna 2020.

17. 5. 2020 – Ukončení nouzového stavu na základě usnesení Vlády České republiky č. 485 ze dne 30. dubna 2020.

25. 5. 2020 – Otevření vnitřních prostor restaurací, kaváren a barů. Povolení hromadných akcí do 300 osob a zrušení zákazu pohybu ve venkovních prostorách bez ochranných prostředků dýchacích cest. Možnosti osobní přítomnosti žáků 1. stupně základních škol do počtu 15 osob na základě usnesení Vlády České republiky č. 555 ze dne 18. května 2020.

8. 6. 2020 – Povolení hromadných akcí do 500 osob na základě usnesení Vlády České republiky č. 605 ze dne 1. června 2020.

1. 7. 2020 – zrušení omezení otevírací doby provozoven stravování a zrušení plošné povinnosti nosit ochranu dýchacích cest ve všech prostorech na základě usnesení Vlády České republiky č. 664 ze dne 15. června 2020.

1. 9. 2020 – Povolení přítomnosti žáků a studentů na všech školách a zavedení povinnosti nošení ochrany dýchacích cest ve veřejné dopravě na základě usnesení Vlády České republiky č. 818 ze dne 17. srpna 2020.

10. 9. 2020 – Zavedení povinnosti nošení ochrany dýchacích cest ve vnitřních prostorech na základě usnesení Vlády České republiky č. 910 ze dne 9. září 2020.

18. 9. 2020 – Uzavření restaurací mezi 00:00 hod. a 6:00 hod. na základě usnesení Vlády České republiky č. 923 ze dne 14. září 2020.

24. 9. 2020 – Uzavření restaurací mezi 22:00 hod. a 6:00 hod. na základě usnesení Vlády České republiky č. 954 ze dne 21. září 2020.

5. 10. 2020 – Začíná platit nouzový stav pro území České republiky a platí zákaz hromadných akcí nad 20 osob na základě usnesení Vlády České republiky č. 957 a č. 958 ze dne 30. září 2020.

9. 10. 2020 – Zákaz provozu vnitřních sportovišť, uzavření restaurací mezi 20:00 hod. a 6:00 hod. na základě usnesení Vlády České republiky č. 995 ze dne 8. října 2020

12. 10. 2020 – Plošné uzavření středních a vysokých škol a zákaz účasti na kulturních akcích na základě usnesení Vlády České republiky č. 996 a č. 997 ze dne 8. října 2020.

14. 10. 2020 – Zavádí se distanční výuka na všech školách, zavření stravovacích zařízení na základě usnesení Vlády České republiky č. 1021 a č. 1022 ze dne 12. října 2020.

22. 10. 2020 - Zákaz maloobchodního prodeje a služeb, zákaz volného pohybu osob na území České republiky na základě usnesení Vlády České republiky č. 1078 a č. 1079 ze dne 21. října 2020.

3. 12. 2020 – Otevření restaurací, obchodů a služeb na základě usnesení Vlády České republiky č. ze dne 30. listopadu 2020.

27. 12. 2020 - Zákaz maloobchodního prodeje a služeb na základě usnesení Vlády České republiky č. 1376 ze dne 23. prosince 2020 (Vláda, ©2021)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA TRHU PRÁCE ABSOLVENTŮ EKONOMICKÝCH FAKULT VŠ V ČR V LETECH 2017–2020

Cílem této kapitoly je analyzovat trh práce týkající se absolventů ekonomických fakult vysokých škol v České republice mezi lety 2017 až 2020.

4.1 Statistiky absolventů vstupujících na trh práce

Tato kapitola se zabývá tím, jak se meziročně mění počet absolventů denního bakalářského a magisterského studia v jednotlivých krajích. Zároveň zkoumá poměry v počtech absolventů jednotlivých krajů.

Tabulka 1 Vývoj počtu absolventů vstupujících na trh práce v jednotlivých krajích (Národní ústav pro vzdělávání, ©2021)

Kraj	2017-B	2017-M	2018-B	2018-M	2019-B	2019-M	2020-B	2020-M
Praha	1104	3415	1230	3318	1089	2928	1077	2725
Středočeský	52	84	56	110	33	52	40	55
Jihočeský	354	383	289	374	172	285	129	297
Jihomoravský	631	1158	574	941	442	838	331	774
Karlovarský	0	0	0	0	0	0	0	0
Vysočina	277	12	234	32	230	20	233	3
Královehradecký	86	78	95	80	70	74	69	84
Liberecký	36	123	42	113	39	94	41	99
Moravskoslezský	180	544	219	510	155	412	124	325
Olomoucký	45	0	33	0	16	0	26	24
Pardubický	72	135	29	97	55	96	49	84
Plzeňský	50	118	38	94	52	85	39	108
Ústecký	108	78	115	82	82	59	82	71
Zlínský	76	212	60	195	53	190	21	182
celkem	**3071**	**6340**	**3014**	**5946**	**2488**	**5133**	**2261**	**4831**

V tabulce je znázorněno, jak se vyvíjel počet absolventů bakalářských (B) a magisterských (M) studijních programů ekonomických fakult vysokých škol, kteří úspěšně dokončili studium a pokračovali na trh práce. Je zde vidět, že Karlovarský kraj nemá žádného absolventa. Je to z toho důvodu, že se v tomto kraji nenachází žádná ekonomická fakulta. V Olomouckém kraji dokonce do roku 2019 nebyl jediný absolvent magisterského studia. První jsou zaznamenání až v roce 2020 na Moravské vysoké škole v Olomouci. Praha, Jihomoravský kraj a Moravskoslezský kraj mají stabilně nejvyšší počty absolventů v republice. Až na pár výjimek pokračují na magisterské studium více než dvě třetiny absolventů bakalářského studijního programu.

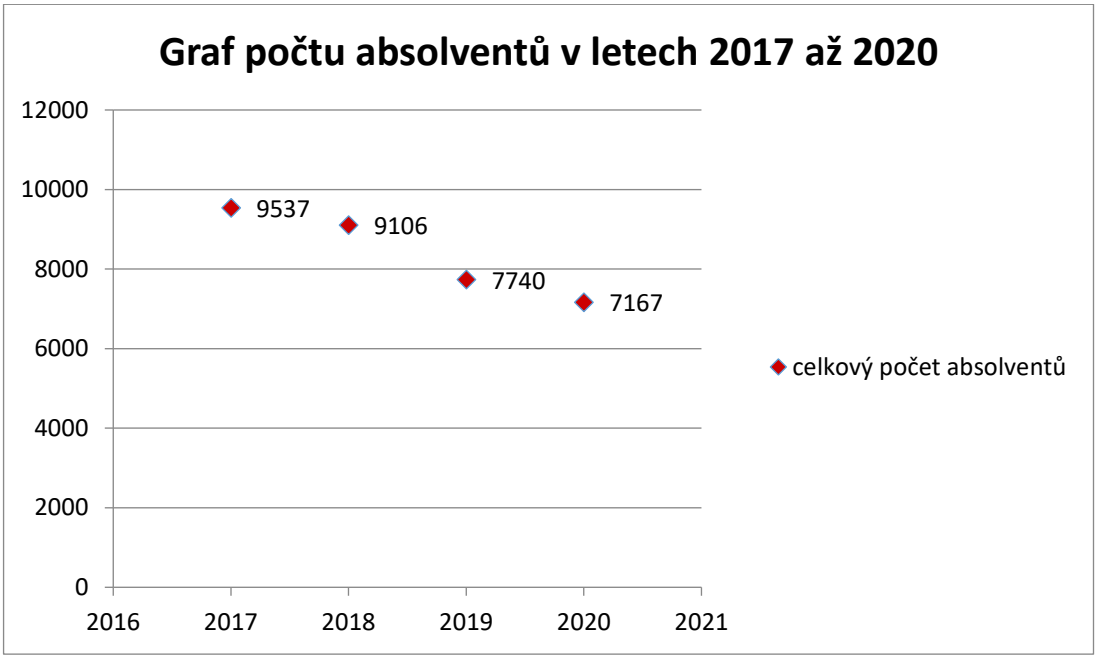

Obrázek 5 Vývoj celkového počtu absolventů vstupujících na trh práce v ČR (Vlastní zpracování; Národní ústav pro vzdělávání, ©2021)

Na grafu je vidět, že v průběhu let počet absolventů neustále klesá. Na vině je už samotný úbytek absolventů bakalářského studia. Může to být také způsobeno ztrátou zájmu o ekonomické obory nebo dokonce studium na vysoké škole jako takové.

Od roku 2010 byl zaznamenám velký pokles v počtech absolventů, zejména absolventů soukromých vysokých škol. Tam činil celorepublikový pokles na všech vysokých školách 45 %. Stejný trend se dá bohužel pozorovat u počtu aktuálně studujících a také nově

zapsaných studentů. Největší pokles do roku 2018 byl zaznamenán na Vysoké škole báňské v Ostravě, Západočeské univerzitě v Plzni a také Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Bohužel největší ztrátu absolventů potkalo právě Univerzitu Tomáše Bati ve Zlíně, kde pokles oproti roku 2010 činil 43 %. Úbytek absolventů se dá převážně zdůvodnit úbytkem celkové populace ve věku 20 až 29 let. Za poslední desetiletí je znám úbytek osob ve věku 20 až 24 let zhruba o jednu třetinu (CZSO, ©2021).

4.2 Nezaměstnanost absolventů ekonomických fakult vysokých škol

Nezaměstnanost absolventů začíná být stále větším tématem. Většinou se uvádějí pouze počty nezaměstnaných absolventů, ale přehlednějším ukazatelem je míra nezaměstnanosti absolventů, která popisuje, jaké procento absolventů nemůže najít uplatnění na trhu práce a je evidováno na úřadu práce. Jejich znevýhodnění je způsobeno zejména nedostatkem praxe a zkušeností a neosvojenými pracovními návyky. Na druhou stranu disponují aktuálními znalostmi, schopností komunikace v cizích jazycích a počítačovými dovednostmi. I přesto mají absolventi problém v uplatnění na pracovním trhu zhruba do 25 let. Vysokoškolští absolventi mají ze všech typů vzdělání nejnižší míru nezaměstnanosti (NUV, ©2021).

Do kategorie absolvent se řadí osoby, které úspěšně dokončily studium nejvýše před dvěma lety. Nezaměstnaný absolvent má nejvýše dva roky po ukončení studia a zároveň si aktivně hledá pracovní místo a je ochoten do práce nastoupit. Sběru a vyhodnocování dat o nezaměstnaných absolventech se zabývají úřady práce. Tyto data se zveřejňují dvakrát ročně, a to na konci dubna a září. Míra nezaměstnanosti absolventů vysokých škol se vyjadřuje jako podíl nezaměstnaných absolventů ku absolventům, kteří se rozhodli dále nepokračovat ve studiu. Zejména problematikou vysokých škol se zabývá Středisko vzdělávací politiky, které zaštiťuje Karlova univerzita v Praze (Švarcová, 2014, s. 17-18).

V následujícím grafu je znázorněno, jak se vyvíjela nezaměstnanost absolventů ekonomických fakult v České republice mezi lety 2017 až 2020. Jedná se o data, které zveřejňuje Středisko vzdělávací politiky Karlovy univerzity. Uvedená čísla jsou ze září, kde jsou zahrnuti i absolventi, kteří ukončili studium v aktuálním roce. A dále sleduje absolventy, kteří jsou na úřadu práce zapsání po dobu 0-1 roku. Je patrné, že v roce 2017 byla celková nezaměstnanost nejvyšší. Je to na základě vysoké míry nezaměstnanosti

v Kraji Vysočina, dále Jihočeském a Zlínském kraji. V následujících letech došlo k poklesu nezaměstnanosti. Je ale zřejmé, že do roku 2020 nezaměstnanost stoupá.

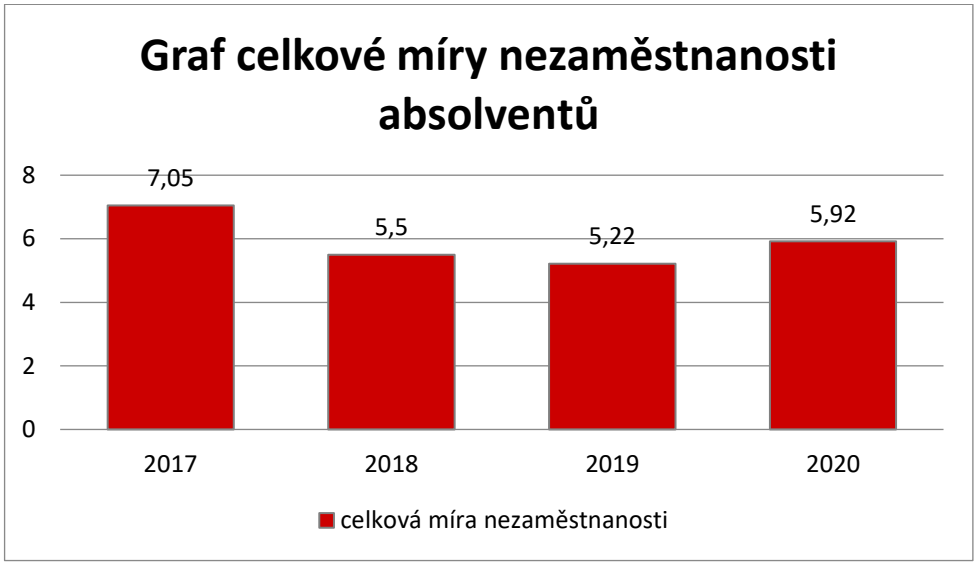

Obrázek 6 Graf celkové míry nezaměstnanosti absolventů ekonomických fakult vysokých škol v letech 2017 až 2020 (Vlastní zpracování; Středisko vzdělávací politiky, ©2021)

V tabulce je přehledně zobrazená míra nezaměstnanosti absolventů bakalářského a magisterského studijního programu podle krajů. Například v Olomouckém kraji nezaměstnanost absolventů bakalářského studia Moravské vysoké školy v Olomouci neustále stoupá. Obecně si jednu z nejnižších měr nezaměstnanosti drží Praha a Středočeský kraj. Jako jedni z mála si drží nízkou míru nezaměstnanosti i za rok 2020. Velký skok, zejména u bakalářského studijního programu byl zaznamenán zejména v Jihočeském, Pardubickém a Zlínském kraji. Na druhou stranu v Ústeckém kraji míra nezaměstnanosti klesla na nejnižší hodnotu v České republice za sledované období.

Tabulka 2 Míra nezaměstnanosti absolventů v % (Vlastní zpracování; Středisko vzdělávací politiky, ©2021)

Kraj	2017-B	2017-M	2018-B	2018-M	2019-B	2019-M	2020-B	2020-M
Praha	3,87	5,39	3,33	2,41	3,51	2,53	2,88	2,59
Středočeský	3,33	2,50	2,17	2,76	1,52	0,00	2,50	1,82
Jihočeský	4,23	7,42	3,27	4,96	3,16	4,40	11,11	5,36
Jihomoravský	7,58	4,82	8,73	5,15	6,37	3,90	9,83	5,37
Karlovarský	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vysočina	18,73	0,00	7,27	0,00	5,22	0,00	6,01	0,00
Královehradecký	6,98	3,85	1,05	2,50	8,57	6,76	5,80	4,76
Liberecký	8,33	5,69	11,91	2,66	5,13	5,32	9,76	4,04
Moravskoslezský	7,82	5,20	6,15	4,00	9,47	4,15	6,84	5,48
Olomoucký	4,44	0,00	6,06	0,00	12,50	0,00	8,39	0,00
Pardubický	8,33	6,67	10,35	6,19	9,09	4,17	16,33	9,52
Plzeňský	2,00	6,78	7,90	6,38	5,77	3,53	10,26	4,63
Ústecký	6,48	6,41	6,96	12,20	1,22	3,39	1,22	5,63
Zlínský	10,69	8,49	6,79	8,72	3,79	3,42	14,29	4,95
celkem	**7,14**	**4,86**	**6,30**	**4,45**	**5,79**	**3,20**	**8,63**	**4,17**

Následující graf podrobně zobrazuje vývoj celkové míry nezaměstnanosti absolventů ekonomických fakult v jednotlivých krajích České republiky. Na první pohled je vidět velký výkyv v roce 2017 v Kraji Vysočina. Tento výkyv byl způsoben zejména vysokou nezaměstnaností absolventů Západomoravské vysoké školy v Třebíči. Tato univerzita už v následujících letech neměla žádné absolventy. Dále se v extrémních hodnotách nacházel Olomoucký kraj v roce 2019. V Olomouckém kraji je jediná ekonomická fakulta, a to na Moravské vysoké škole v Olomouci. Tato škola se ekonomickými obory zabývá pouze v bakalářském studijním programu. Další fakulta, která zaznamenala poměrně vysokou odchylku byla Fakulta ekonomicko – správní Univerzity Pardubice. Na rozdíl od Olomouckého kraje, tato fakulta má i magisterský studijní program. Nárůst nezaměstnanosti se však značně projevil u obou studijních programů. Z grafu je však možné si všimnout, že míra nezaměstnanosti v jednotlivých letech se nevyvíjí ve stejném trendu. Když měl Olomoucký kraj v roce 2019 extrémní hodnoty dosahující 12% míry

nezaměstnanosti, Středočeský kraj byl v nejnižších hodnotách a to 0,6 %. Z toho je patrné, že se nejedná zejména o celorepublikový problém, ale v řešení nezaměstnanosti je nutné zabývat se aktuální situací trhu práce v jednotlivých krajích.

Situaci na trhu práce pro absolventy značně ovlivnila pandemie Covidu-19. Klesla nabídka pracovních míst zejména na kancelářské pozice. Firmy v nejisté době zvažují každé další výdaje, a to se týká i náboru nových zaměstnanců. Zejména mají absolventi jednu velkou nevýhodu, a to je nedostatek praktických zkušeností. Zaměstnavatel už si raději z uchazečů zvolí ty, kteří mají zkušenosti v práci v oboru. Odborníci radí zejména studentům ekonomických oborů, aby během studia získali nějaké zkušenosti ať už na základě praxe nebo částečných úvazků. V současné době už také jazyková dovednost angličtiny není takovou výhodou jako tomu bylo před lety. Do konce roku 2020 nedošlo k žádnému velkému propouštění, ale očekává se, že tato situace nastane. Z průzkumu společnosti LMC, který se zabýval českými firmami, vyplynulo, že okolo tří čtvrtin firem se nevyhne propouštění. Pro současné a budoucí absolventy se tedy situace nevyvíjí nejlépe (idnes, ©2021).

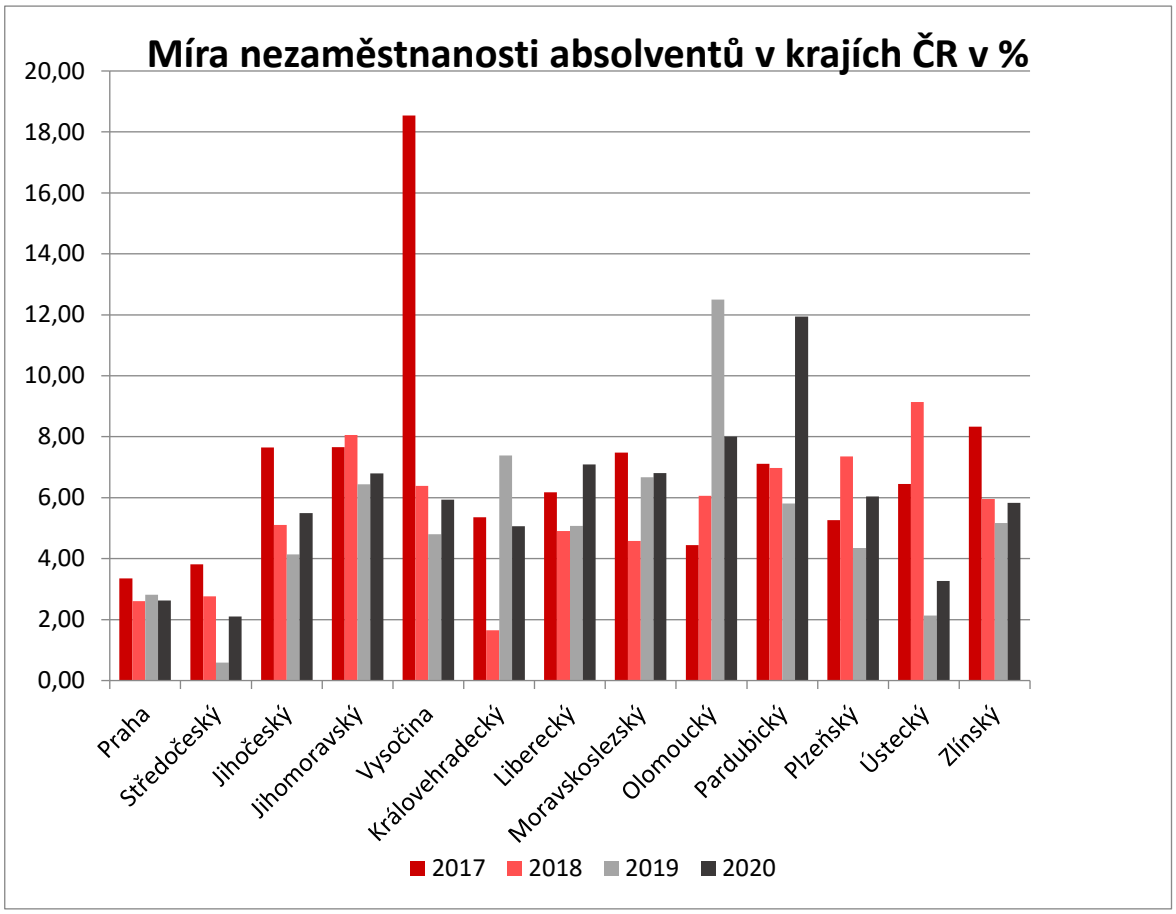

Obrázek 7 Graf míry nezaměstnanosti absolventů podle krajů (Vlastní zpracování; Středisko vzdělávací politiky, ©2021)

4.3 Vývoj počtu volných pracovních míst

V tabulce jsou zobrazeny počty aktuálních volných pracovních míst v druhém a čtvrtém čtvrtletí za poslední čtyři roky. Volná pracovní místa byla vybírána podle klasifikace zaměstnání CZ – ISCO. Absolventi vysokoškolského ekonomického vzdělání se řadí do skupin 2-4. Tedy specialisté, techničtí a odborní pracovníci a úředníci. V těchto oblastech mohou absolventi najít uplatnění po dokončení studia. Co se týče samotných výsledků, je zřejmé, že čísla se neustále zvyšují. Nejvíce pracovních příležitostí bylo ve druhém čtvrtletí roku 2019. I přestože je znát pokles na konci roku 2020, nezdá se být tak dramatický. Pořád byla situace příznivější než v roce 2017.

Tabulka 3 Počet volných pracovních místo dle čtvrtletí a klasifikace CZ-ISCO za roky 2017 až 2020 (Vlastní zpracování, MPSV ©2021)

CZ-ISCO	2/2017	4/2017	2/2018	4/2018	2/2019	4/2019	2/2020	4/2020
2	13624	14269	16690	16691	17936	17429	18799	16665
3	12333	12450	13558	13259	13663	12385	12400	11266
4	5936	6666	8525	7990	8471	8086	8646	8029
Celkem	31893	33385	38773	37940	40070	37900	39845	35960

Dále je třeba podrobně zjistit, jaká je skladba volných míst napříč kraji České republiky. Z tabulky je zřejmé, že absolutně nejvíc pracovních příležitostí je v Praze. Od roku 2017 se čísla dokonce jedenkrát zvýšila. Dále má příznivé podmínky Středočeský a Jihomoravský kraj. Zde se počet volných pracovních míst také zvyšuje. Má to za důsledek to, že firmy přesouvají svoje sídla a s tím spojené pracovní příležitosti do větších měst. Naopak velký úbytek pracovních míst byl zaznamenán v Moravskoslezském a Olomouckém kraji. Zde klesly čísla téměř o třetinu. Obecně nejnižší počet volných pracovních míst pro absolventy ekonomických fakult má Kraj Vysočina a Zlínský kraj. Dlouhodobě se ale Zlínský kraj v podílu nezaměstnaných osob řadí mezi nejlepší kraje. Pandemie koronaviru v roce 2020 obecně nejvíce otřásla Karlovarským, Ústeckým a Jihočeským krajem.

Tabulka 4 Počty volných pracovních míst dle krajů mezi lety 2017 až 2020 (Vlastní zpracování, MPSV ©2021)

Kraj	2017	2018	2019	2020
Praha	8857	13596	15291	16835
Středočeský	3277	3723	3670	3984
Jihočeský	1645	1711	1669	1415
Jihomoravský	2687	3601	4187	4861
Karlovarský	1194	1404	1295	903
Vysočina	857	971	951	939
Královehradecký	1170	1326	1340	1148
Liberecký	1333	1394	1304	1024
Moravskoslezský	2557	2493	2388	2024
Olomoucký	1585	1637	1294	1034
Pardubický	1611	1715	1724	1522
Plzeňský	1771	2132	2213	1942
Ústecký	2147	1996	1814	1437
Zlínský	1102	1074	930	777

Následující tabulka se zabývá poměrem volných pracovních míst v druhém (2) a čtvrtém (4) čtvrtletí mezi lety 2017 až 2020. I přestože se zdá být rozdíl mezi uchazeči o zaměstnání a volnými pracovními místy ve druhém čtvrtletí 2017 velký, jednalo se o velmi stabilní období. Míra zaměstnanosti v té době byla nejvyšší od roku 1993. Obecná míra nezaměstnanosti dokonce meziročně klesla o 1 %. Jde o to, že ve stejném trendu se vyvíjely i následující roky. Tudíž se v roce 2017 může zdát situace nepříznivá. Zlom nastává až v druhém čtvrtletí roku 2020, kdy na trh práce doléhá pandemie koronaviru. Meziročně ve čtvrtém čtvrtletí 2020 dokonce vzrostla obecná míra nezaměstnanosti o 1 %. Tento trend se dá očekávat i v příštím období. Rozdíl mezi ekonomickou krizí a současnou situací je to, že pandemie koronaviru je co se týče trhu práce velmi selektivní. Do konce roku 2020 zatím postihla pouze některá odvětví, zejména v oblasti služeb. To by se zatím nemělo výrazně týkat absolventů ekonomických fakult. Otázkou je, jak se situace bude vyvíjet v následujících letech.

Tabulka 5 počet volných pracovních míst a počet uchazečů o zaměstnání dle čtvrtletí za roky 2017 až 2020 (Vlastní zpracování, MPSV ©2021)

	2/2017	4/2017	2/2018	4/2018	2/2019	4/2019	2/2020	4/2020
uchazeči o zaměstnání	71940	63366	54423	53080	49230	50463	62453	69523
volná pracovní místa	31893	33385	38773	37940	40070	37900	39845	35960

4.4 Vzdělanostní struktura v České republice

Na základě mezinárodního šetření Českého statistického úřadu bylo zjištěno, že v roce 2017 byl podíl vysokoškolsky vzdělaných osob v populaci mezi 15 až 74 lety 20 %. Znamenalo to nárůst o 8 % oproti předchozímu desetiletí. Při srovnání s průměrem v Evropské unii měla Česká republika schodek 6 %. Největší podíl vysokoškolsky vzdělaných osob byl v Praze s více než 38 %. Dalším v pořadí s nejvyšším počtem byl v roce 2017 Jihomoravský kraj, kde mělo 22 % obyvatelstva vysokoškolské vzdělání. Naopak nejhůře na tom byl Karlovarský a Ústecký kraj, který měl méně než 13 % (CZSO, ©2021).

Od roku 2017 do roku 2020 je změna v poměru osob s terciálním vzděláním v desetinách procenta. Situace je v současné době velmi stabilní. Na druhou stranu je v posledním desetiletí značný nárůst vysokoškolsky vzdělaných žen.

5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

Jeden z hlavních důvodů volby dotazníku jako jednu z metod sběru primárních dat bylo to, že aktuální situace související s pandemií COVIDu-19 je pro naši společnost velmi čerstvou událostí a nejsou k tomuto tématu žádná data. Cílem dotazníku bylo přiblížit to, jak se generace budoucích absolventů potýká se současnou situací a jaký to bude mít vliv na jejich pracovní život. Dotazník byl šířen elektronickou cestou, zejména na soukromých studijních skupinách jednotlivých fakult. Cílem bylo získat alespoň 250 respondentů. Na závěr se podařilo získat 263 odpovědí.

5.1 Máte trvalé bydliště ve stejném kraji, jako studujete?

Tato otázka měla odhalit mobilitu studentů a to, jak je propojené jejich studium s úřadem práce, na kterém by byli v případě nezaměstnanosti evidováni. Z výsledků je zřejmé, že většina (84 %) má studium v oblasti svého trvalého bydliště. Menšina (16 %) má studium mimo své trvalé bydliště. Na základě těchto odpovědí je možné, že nezaměstnanost absolventů je spojená se situací na trhu práce v daném kraji.

Tabulka 6 Máte trvalé bydliště ve stejném kraji, jako studujete? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Ano	220	83,7
Ne	43	16,3

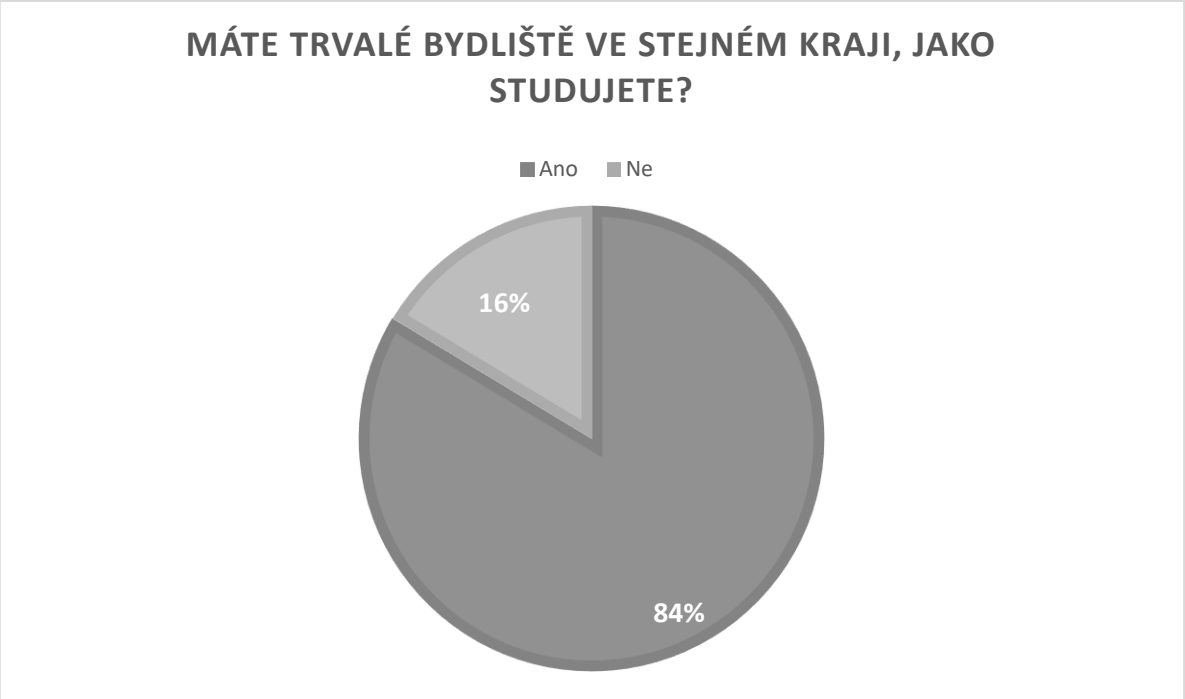

Obrázek 8 Máte trvalé bydliště ve stejném kraji, jako studujete? (vlastní zpracování)

5.2 Chcete pokračovat ve studiu?

Cílem následující otázky bylo zjistit, kolik budoucích absolventů se chystá na trh práce. Čísla jsou s odchylkami stejné jako v minulých letech. Více než polovina (58 %) převážně studentů bakalářského studia hodlá pokračovat v dalším vzdělávání. Tito respondenti s výjimkou identifikačních otázek nejsou dále součástí dotazníkového šetření. Zbytek (42 %) už neplánuje pokračovat ve studiu a budou hledat uplatnění na trhu práce, na což navazuje další otázka.

Tabulka 7 Chcete pokračovat ve studiu? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	**Relativní četnost v %**
Ano	153	58,2
Ne	110	41,8

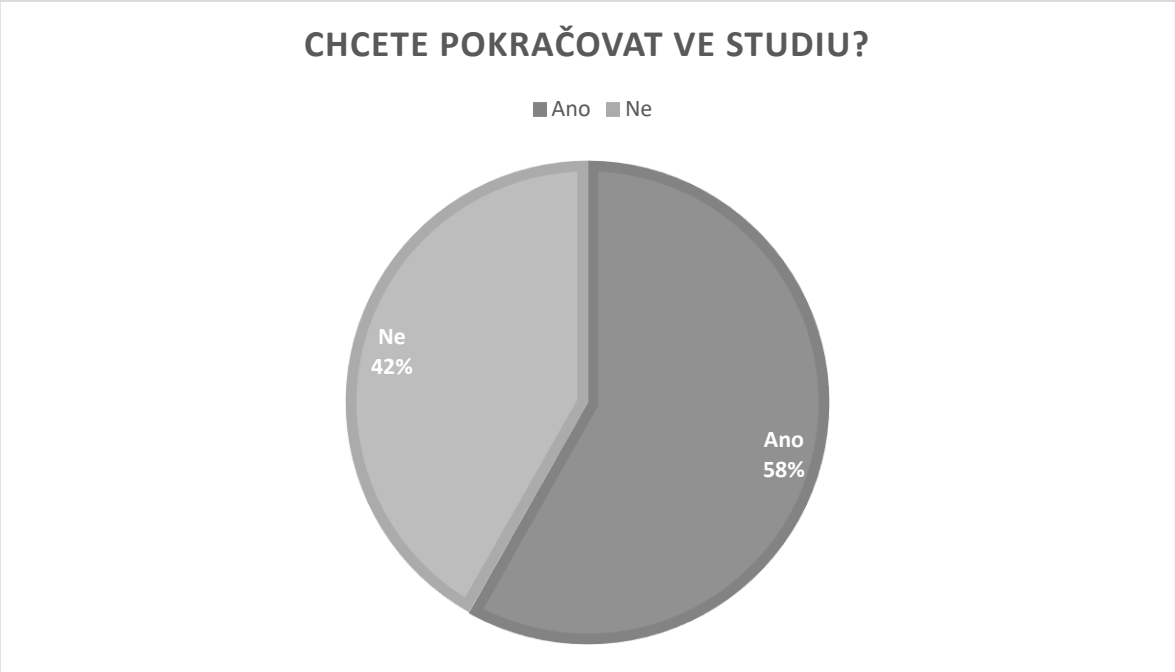

Obrázek 9 Chcete pokračovat ve studiu? (vlastní zpracování)

5.3 Hodláte pracovat v oboru, který studujete?

Díky této otázce je možné vyhodnocovat, kam se budoucí absolventi chystají na trhu práce. Z výsledků je patrné, že dvě třetiny (68 %) mají ve své budoucnosti jasno a hodlají se ucházet o místo v oboru, který vystudovali. Ať už z důvodu, že je daný obor baví nebo mají předpoklady k tomu, aby byli v daném oboru úspěšní. Čtvrtina respondentů (26 %) je rozhodnutá se vystudovanému oboru dále nevěnovat. Důvody jsou shrnuté v následující otázce. Pouze 6 respondentů dotazníkového šetření zatím nemá jasno v tom, jakým směrem se chtějí na trhu práce ubírat.

Tabulka 8 Hodláte pracovat v oboru, který studujete? (vlastní pracování)

	Relativní četnost	**Absolutní četnost v %**
Ano	75	68,2
Ne	29	26,4
Nevím	6	5,5

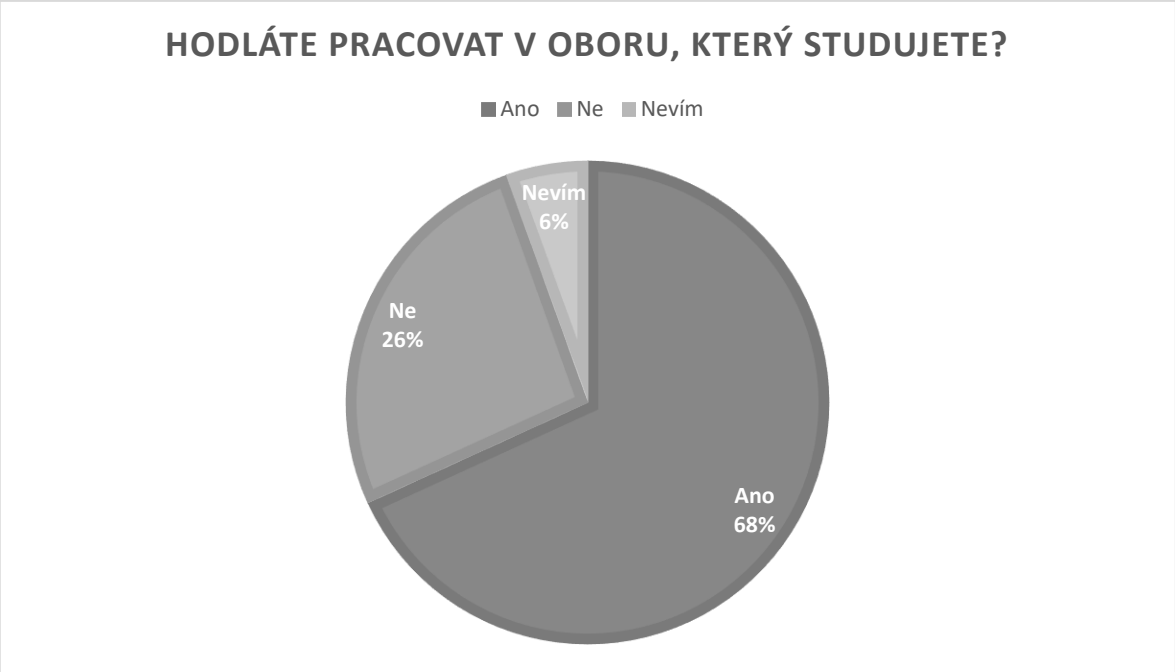

Obrázek 10 Hodláte pracovat v oboru, který studujete? (vlastní zpracování)

5.4 Pokud ne, proč?

Tato otázka byla dobrovolná a odkazovala se na respondenty, kteří odpověděli, že se dále nechtějí věnovat vystudovanému oboru. Cílem bylo zjistit, jaké jsou jejich důvody a na základě toho se pokusit zavedením určitých postupů změnit tuto situaci, aby se co nejvíce absolventů chtělo realizovat ve svém oboru, a tudíž byla jejich náplň studia využitá. Z výsledků vyplynulo, že méně než polovina (41 %) má pocit, že na trhu práce není dostatek míst, kde by se mohli uplatnit. Téměř stejné množství respondentů (38 %) zjistili, že je obor, který vystudovali nebaví a chtějí se realizovat v jiném směru.

Tabulka 9 Pokud ne, proč? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Málo pracovních míst	12	41,4
Špatné finanční ohodnocení	5	17,2
Nebaví mě zvolený obor	11	37,9
Odchod do zahraničí, cestování	1	3,4

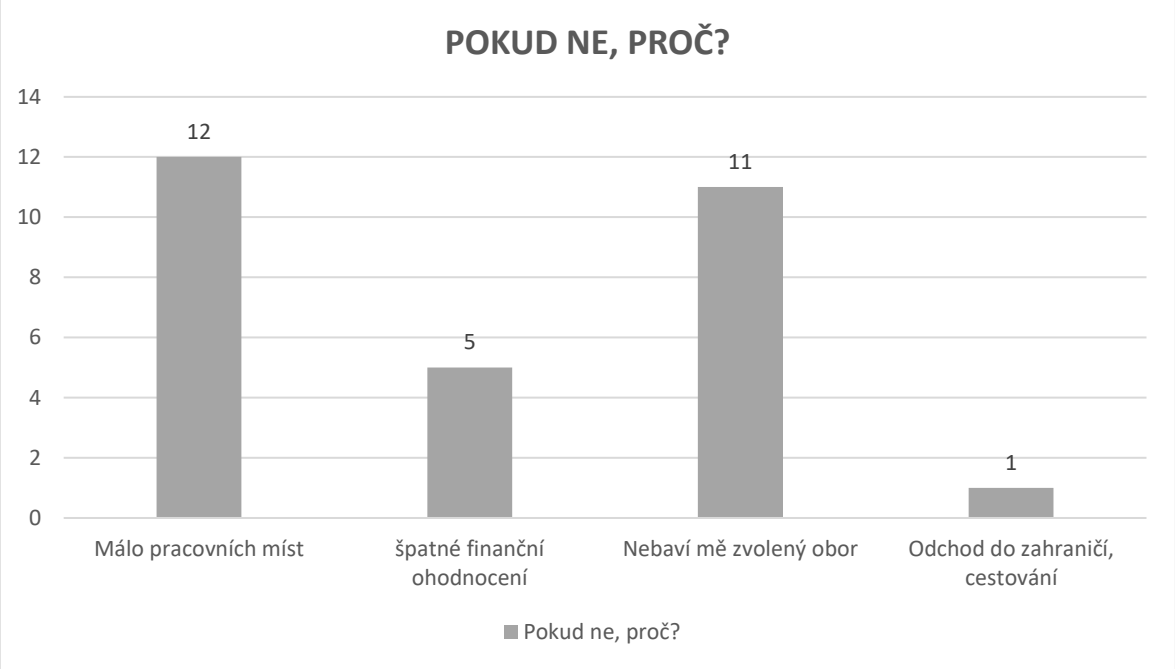

Obrázek 11 Pokud ne, proč? (vlastní zpracování)

5.5 Naskytla se Vám během studia možnost zaměstnání nebo praxe v oboru, který studujete?

Tato otázka byla nezbytná k tomu, aby odhalila, jestli nezájem o práci v oboru není způsoben nedostatkem zkušeností z praxe. Výsledky byly až zarážející, kdy více než dvě třetiny (78 %) respondentů odpověděli, že ne. Toto je zajímavé zjištění a tímto problémem se práce zabývá v následujících kapitolách.

Tabulka 10 Naskytla se Vám během studia možnost zaměstnání nebo praxe v oboru, který studujete? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	**Relativní četnost v %**
Ano	21	2,7
Ne	86	78,2
Nevím	3	2,7

Obrázek 12 Naskytla se Vám během studia možnost zaměstnání nebo praxe v oboru, který studujete? (vlastní zpracování)

5.6 Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční?

Následující otázka se týkala toho, jak budoucí absolventy ovlivnily necelé tři semestry na distanční výuce. Většina odpovědí (67 %) se týkala toho, že z různých důvodů se necítí stejně připraveni na trh práce jako kdyby probíhala výuka prezenční. Největším problémem na základě odpovědí z dotazníku bylo, že ztratili disciplínu. Tento faktor se bohužel může projevit při jejich nástupu na trh práce. Na druhou stranu někteří studenti (14 %) cítí, že díky tomu, že dostali větší volnost se stali zodpovědnější a samostatnější. Dále studenti cítí, že se jim vlivem distanční výuky snížila sociální dovednost a v budoucnu by tím mohli být ovlivněni. Z výsledků kontingenční tabulky, kde se srovnávaly odpovědi se

stupněm studia respondentů, vyplynulo, že negativní dopady měla distanční výuka zejména na studenty bakalářského studia.

Tabulka 11 Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	**Relativní četnost v %**
Ano, jsem připravený/á	12	10,9
Ano, díky distanční výuce jsem zodpovědnější a samostatnější	15	13,6
Ne, snížila se mi sociální dovednost	23	20,9
Ne, ztratil/a jsem disciplínu	35	31,8
Ne, výuka nebyla ze strany fakulty řádně vedená	16	14,5
Nemohu posoudit	9	8,2

Tabulka 12 Kontingenční tabulka: Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční? (vlastní zpracování)

Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční?	Studujete závěrečný ročním bakalářského nebo magisterského studia?		
	Bakalářský	**Magisterský**	**Celkem**
Ano, jsem připravený/á	8	4	12
Ano, díky distanční výuce jsem zodpovědnější a samostatnější	5	10	15
Ne, snížila se mi sociální dovednost	16	7	23
Ne, ztratil/a jsem disciplínu	20	15	35
Ne, výuka nebyla ze strany fakulty řádně vedená	9	7	16
Nemohu posoudit	4	5	9

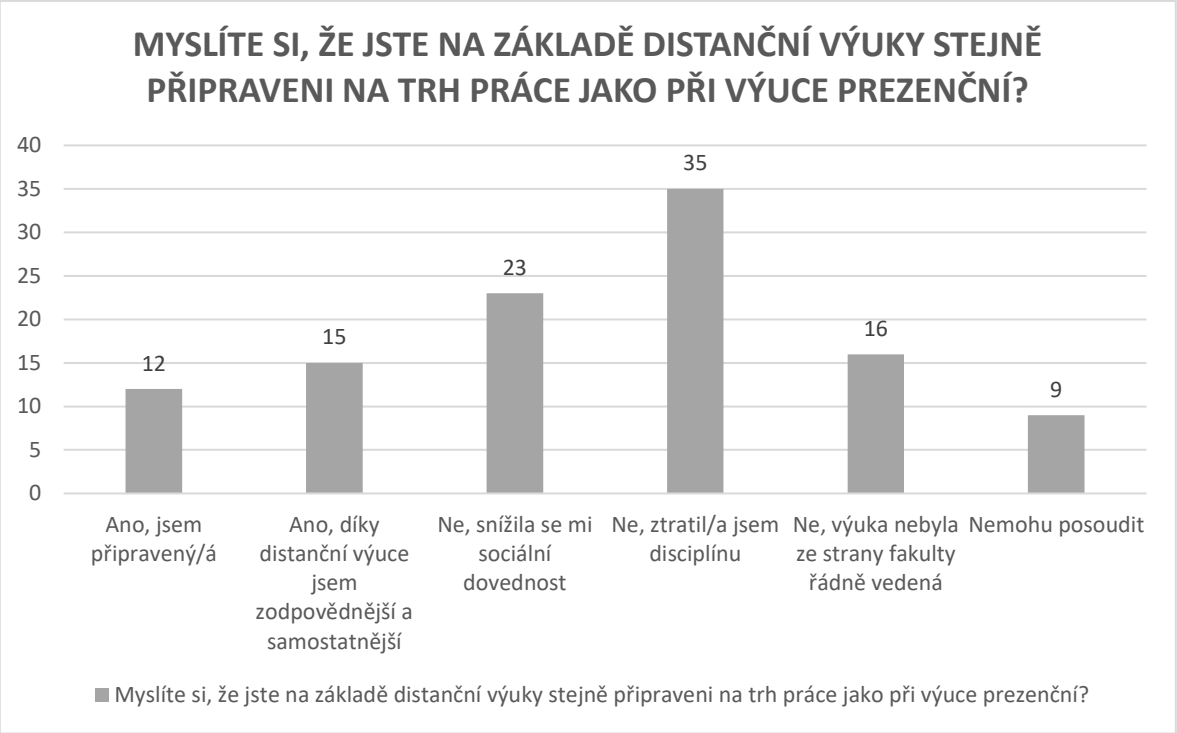

Obrázek 13 Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční? (vlastní zpracování)

5.7 Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovedností a online komunikace?

Další otázka se týkala zejména pozitiv vyplívající z online výuky. Cílem bylo odhalit, zda studenti vnímají, že se díky distanční výuce zlepšily jejich IT dovednosti a schopnost online komunikace. Většina odpovědí (69 %) se týkala toho, že IT dovednosti, které potřebují k absolvování online výuky již ovládali a nic nového jim to nepřineslo. Na základě kontingenční tabulky vyšlo, že lepší znalosti v oblasti IT mají překvapivě studenti bakalářského studia.

Tabulka 13 Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovednoatí a online komunikace? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	**Relativní četnost v %**
Ano, cítím větší jistotu v ovládání informačních technologií	25	22,7
Ne, tyto dovednosti jsem již ovládal/a	76	69,1
Nevím	9	8,2

Tabulka 14 Kontingenční tabulka: Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovedností a online komunikace? (vlastní zpracování)

Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovedností a online komunikace?	Studujete závěrečný ročním bakalářského nebo magisterského studia?		
	Bakalářský	**Magisterský**	**Celkem**
Ano, cítím větší jistotu v ovládání informačních technologií	10	15	25
Ne, tyto dovednosti jsem již ovládal/a	47	27	76
Nevím	4	4	9

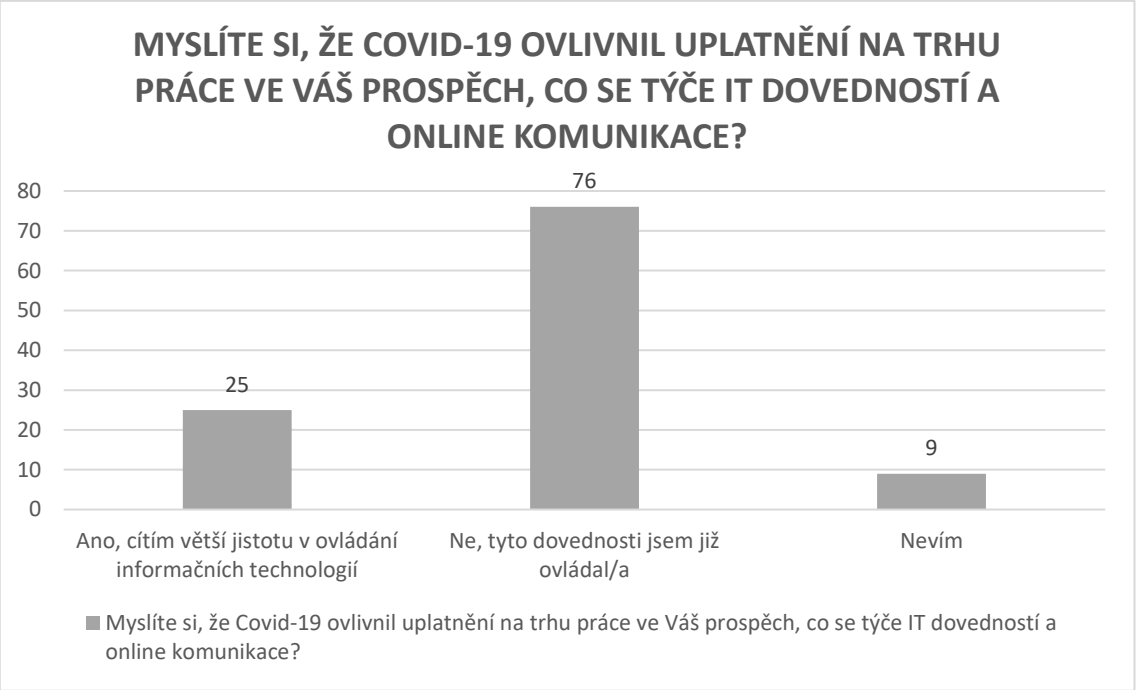

Obrázek 14 Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovedností a online komunikace? (vlastní zpracování)

5.8 Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodnění při vstupu na trh práce?

Následující otázka se zabývá tím, zda mají respondenti pocit, že by mohli být v nejbližších dvou letech od ukončení studia znevýhodněni v důsledku s pandemií Covidu-19. Přesně polovina odpovědí byla kladná. Vliv na tyto výsledky mohou mít už předešlé otázky, kde více než 60 % odpovědí bylo, že nejsou na vstup na pracovní trh připraveni stejně, jako během prezenční výuky. Záporné odpovědi týkající se otázky ohledně znevýhodnění s největší pravděpodobností plynou od respondentů, kteří už se aktivně zabývají vstupem na trh práce a mají nějaké zkušenosti v oboru. Zároveň je kontingenční tabulky zjevné, že studenti bakalářského studijního programu se cítí více nejistí, co se týče vstupu na trh práce.

Tabulka 15 Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodnění při vstupu na trh práce? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	**Relativní četnost v %**
Ano	55	50
Ne	38	34,5
Nevím	17	15,5

Tabulka 16 Kontingenční tabulka: Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodnění při vstupu na trh práce? (vlastní zpracování)

Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodnění při vstupu na trh práce?	Studujete závěrečný ročním bakalářského nebo magisterského studia?		
	Bakalářský	**Magisterský**	**Celkem**
Ano	33	22	55
Ne	18	20	38
Nevím	11	6	17

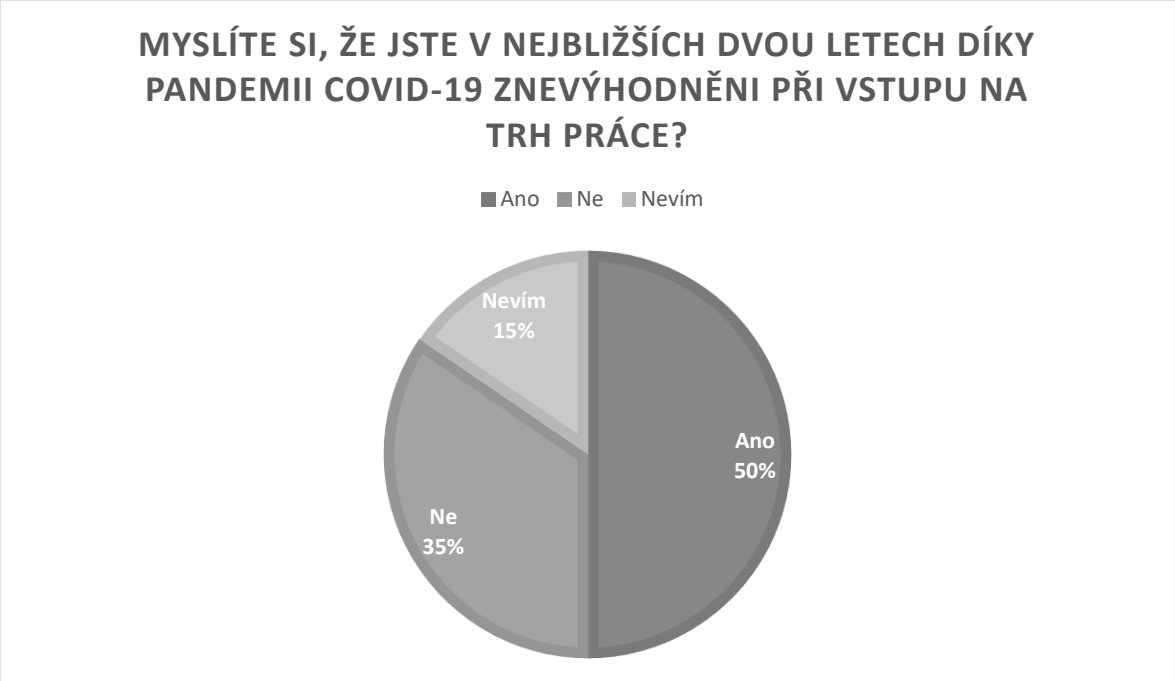

Obrázek 15 Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodněni při stupu na trh práce? (vlastní zpracování)

5.9 Identifikační otázky

Na základě výsledků dotazníku vyplynulo, že více odpovědí (58 %) vyplnily ženy. Menší polovinu (42 %) dotazovaných tvoří muži.

Tabulka 17 Jste: (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Muž	110	41,8
Žena	153	58,2

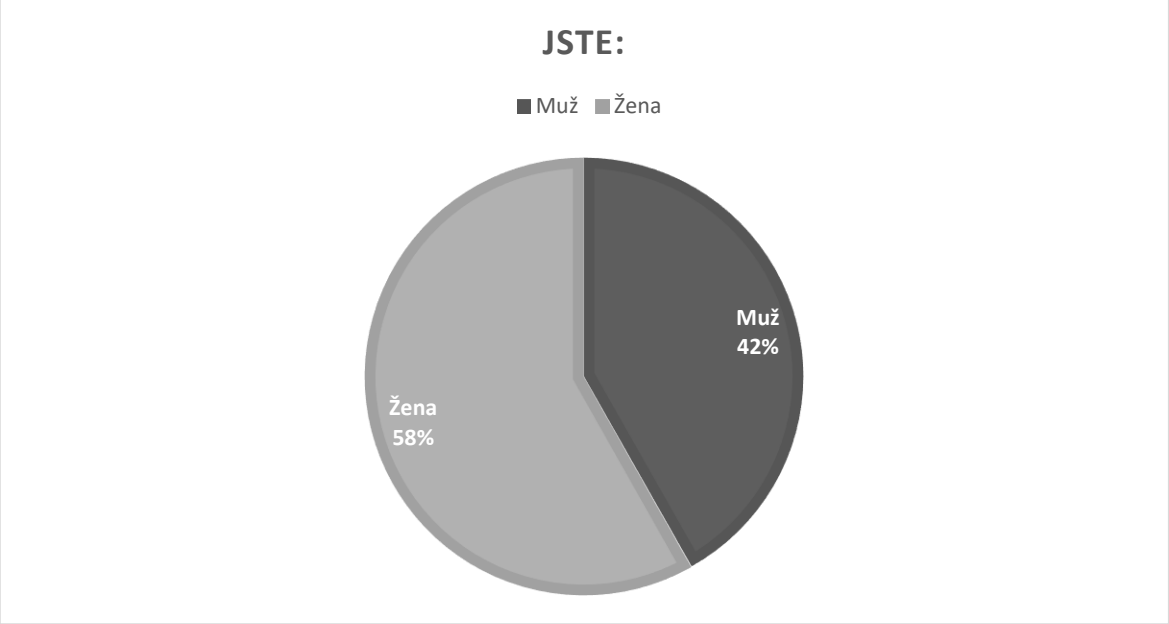

Obrázek 16 Jste: (vlastní zpracování)

5.10 Studujete závěrečný ročník bakalářského nebo magisterského programu?

Z výsledků vyplynulo, že téměř tři čtvrtiny (73 %) respondentů jsou studenti bakalářského studijního programu. Jenom čtvrtina (27 %) respondentů, jsou studenti magisterského studia.

Tabulka 18 Studujete závěrečný ročník bakalářského nebo magisterského studijního programu? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	Relativní četnost v %
Bakalářský	193	73,4
Magisterský	70	26,6

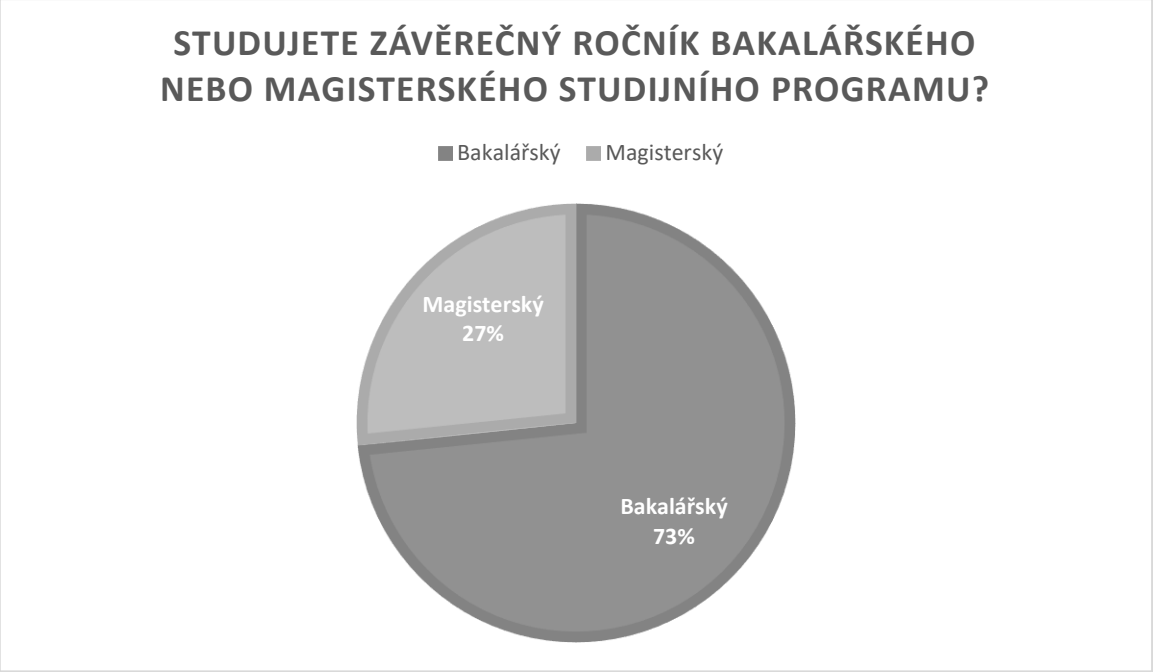

Obrázek 17 Studujete závěrečný ročník bakalářského nebo magisterského studijního programu? (vlastní zpracování)

5.11 Ve kterém kraji studujete?

Z výsledků poslední identifikační otázky je zřejmé, že největší zastoupení respondentů (27 %) bylo studentů z Prahy. Dále jsou výsledky od respondentů studujících v Jihomoravském a Moravskoslezském kraji. Tyto dva kraje spolu s Prahou mají také největší zastoupení absolventů v České republice. Naopak nejméně respondentů (0,4 %), kromě Karlovarského kraje, kde není žádná ekonomická fakulta, bylo z Kraje Vysočina a z Pardubického kraje.

Tabulka 19 Ve kterém kraji studujete? (vlastní zpracování)

	Absolutní četnost	**Relativní četnost v %**
Praha	72	27,4
Středočeský kraj	30	11,4
Jihočeský kraj	11	4,2
Jihomoravský kraj	62	23,6
Kraj Vysočina	1	0,4
Královehradecký kraj	12	4,6
Liberecký kraj	8	3
Moravskoslezský kraj	46	17,5
Olomoucký kraj	5	1,9
Pardubický kraj	1	0,4
Plzeňský kraj	3	1,1
Ústecký kraj	2	0,8
Zlínský kraj	10	3,8
Karlovarský kraj	0	0

6 SLEPT ANALÝZA

Cílem SLEPT analýzy je zjistit, jaké vnější faktory mají vliv na aktuální situaci na trhu práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol. Faktory jsou rozděleny do pěti skupin na sociální, legislativní, ekonomické, politické a technologické. Samozřejmě, že za nejvíce ovlivňující faktor se dá považovat pandemie koronaviru COVID-19, ale existuje několik faktorů, které mají přímou souvislost se změnami na trhu práce.

6.1 Sociální faktory

Sociální faktory mají největší vliv na to, jaké změny na trhu práce absolventů probíhají. Je znám zejména úbytek absolventů ekonomických fakult vysokých škol. To je způsobeno hlavně populačním poklesem, kdy mezi absolventy spadají slabé populační ročníky.

Dále je pokles absolventů způsoben neschopností přizpůsobit se změnám ve školství, které nastaly vlivem COVIDU-19. Do konce roku 2020 probíhaly téměř dva semestry formou distanční výuky. Tato situace se přenesla i do roku 2021. Řada studentů a budoucích absolventů nebyla na tyto změny připravená a dobrovolně ukončili nebo přerušili studium. Tento fakt se týká zejména studentů prvních ročníků, kteří na konci roku 2020 nastoupili na vysokou školu a ihned byla znovu zavedená distanční výuka. Tím, že neměli žádné zkušenosti se systémem výuky na vysoké škole je řada z nich demotivovaná a ukončuje studium už na jeho začátku. Další ohroženou skupinou studentů jsou závěrečné ročníky bakalářského a magisterského studia v roce 2020 a v roce 2021. Ukončení studia bylo ztíženo podmínkami distanční výuky, i přesto že se jim vysoké školy snaží vyjít vstříc (Aktuálně, ©2021).

V dubnu a květnu 2020 prováděl Sociální ústav Akademie věd ČR ve spolupráci s Fakultou sociálních věd UK dotazování na českých vysokých školách, jak studenty ovlivnila pandemie koronaviru. Do šetření se zapojilo 7 univerzit a celkem se zúčastnilo přes šest tisíc respondentů. Z výsledků dotazníkového šetření vyplynulo, že studenti v době pandemie mají větší sklon k depresím a projevují znaky osamělosti. Dalším zajímavým výsledkem je, že 85 % studentů z kolejí a 50 % studentů ze společných pronájmů se přestěhovalo zpět k rodičům. Může za to jak přechod na distanční výuku, tak ztráta přivýdělku při studiu (Sociální ústav AV ČR, ©2021).

S tím souvisí také změna životní úrovně spojená s následky pandemie koronaviru v průběhu roku 2020. Centrum pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR provedlo

výzkum, který se zabýval tím, jak se do září 2020 změnila životní úroveň domácností. Výsledky vyšly překvapivě srovnatelné jako z průzkumu v září 2019. Více než polovina zapojených domácností uvedla, že jejich životní úroveň je dobrá nebo velmi dobrá. Naopak za špatnou nebo velmi špatnou svoji životní úroveň považovala desetina dotazovaných. Podle autorů však tyto výsledky nejsou překvapivé. V minulosti se změna životní úrovně, spojená s ekonomickými změnami, projevovala pozvolna (Novinky, ©2021).

Dalším výrazným faktorem, který se týká hlavně absolventů a obecně mladých lidí je situace s bydlením. I přesto, že pandemie COVIDu-19 zasáhla spoustu odvětví, trhu s nemovitostmi se vyhnula obloukem. Je to na základě restrikcí spojených s pandemií. Lidé nemohou utrácet za cestování a zábavu, proto se raději rozhodli své finanční prostředky investovat do nemovitostí. Vliv na to má také příznivé úročení úvěrů. Ceny nemovitostí se však dají zařadit mezi zpětný hospodářský faktor, tudíž se na něm ekonomický pokles může projevit až s časovým zpožděním (Kurzy, ©2021).

Život spousty lidí se vlivem pandemie koronaviru změnil od základů. Tato zkušenost však přinesla nový pohled na přístup k práci a volnému času. Jedním z těchto přístupů je i čtyřdenní pracovní týden. Impulsem k tomuto návrhu byla situace, při které mnoho lidí bylo nuceno pracovat z domova. Zavedením čtyřdenního pracovního týdne je možné zvýšit výkonnost zaměstnanců a zároveň jim dopřát dostatek volného času na odpočinek. V některých evropských zemích už se tento model testuje. Je jen otázkou času, zda by se mohl uplatnit i na českém trhu (BusinessInfo, ©2021).

6.2 Legislativní faktory

Co se týče legislativních vlivů, moc se absolventů netýkají. Velkou novinkou je ale novela zákoníku práce účinná od 1. 1. 2021. Jednou z několika různých změn je zavedení institutu sdíleného pracovního místa. Zákoník práce nově umožňuje vytvořit jedno pracovní místo, o které se budou dle pracovní smlouvy dělit dva a více zaměstnanců. Cílem je zapojit osoby se zdravotním postižením, osoby starší 60 let, mladé lidi do 30 let a ty, kteří pečují o dítě do 10 let. Na tyto cílové skupiny bude stát přispívat až 14 600 Kč na jedno sdílené pracovní místo. Díky této novele by se mohla výrazně zvýšit zaměstnanost jak absolventů, tak aktuálně studujících, kteří jsou ochotní při škole pracovat. Zároveň to může být jedna z prvních pracovních zkušeností. Díky státnímu příspěvku budou zaměstnavatelé tyto osoby vyhledávat a upřednostňovat (Novinky, ©2021).

6.3 Ekonomické faktory

Pandemie koronaviru ovlivnila v roce 2020 životy i po ekonomické stránce. Vlivem vládních opatření proti šíření viru byly potlačeny některé segmenty ekonomiky. Prvotní a největší dopad na finančních trzích byl v oblasti akcií a měnových kurzů. Na straně reálné ekonomiky lze pozorovat největší výpadek v oblasti turismu. Dále to je pohostinství, oblast kultury a maloobchod s oblečením a obuví. Omezení se nevyhnula ani bankovnímu sektoru. Právě ten je cílem některých absolventů ekonomických fakult. Vlivem vládních restrikcí některé banky své pobočky zavřely. Zároveň se klienti bank během pandemie naučili využívat služeb v on-line prostředí. Všechny tyto faktory znamenaly pro banky to, že musely propustit některé své zaměstnance. Tím na trhu práce vzniká převis nabídky nad poptávkou (Investiční web, ©2021).

Problematika počtu volných pracovních míst už byla zmíněná v kapitole 4. Dle dat z Ministerstva práce a sociálních věcí je zřejmé, že v roce 2020 čísla poklesla. To může pro absolventy znamenat větší konkurenci mezi uchazeči o zaměstnání. V této situaci by mohli být znevýhodnění na základě nedostatečných zkušeností z praxe. Problém nastává už v bodě, kdy se respondenti z dotazníkového šetření shodli na tom, že se jim během studia ani nenaskytla možnost práce nebo praxe v oboru. Řešením by mohla být spolupráce státu a firem na podpoře praktických pracovních zkušeností studentů.

Co se týče ekonomických ukazatelů v populaci, na konci roku 2020 byla nezaměstnanost ve výši 4 %. Meziročně vzrostla o 1,1 %. Podle slov generálního ředitele Úřadu práce České republiky Mgr. Viktora Najmona je hlavním důvodem zvýšení nezaměstnanosti pandemie koronaviru. Ve srovnání s ostatními zeměmi Evropské unie se však Česká republika řadí mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti (irozhlas, ©2021).

V návaznosti na současnou situaci vyplynulo z dotazníkového šetření, že 50 % respondentů z řad posledních ročníků ekonomických fakult si myslí, že budou v nejbližších dvou letech znevýhodněni při vstupu na trhu práce. Příčinou toho může být nedostatek praktických zkušeností v oboru, či úbytek volných pracovních míst.

I přes situaci související s pandemií Covidu-19 průměrná mzda ve 4. čtvrtletí roku 2020 vzrostla. Po očistění od inflace pak meziročně reálně vzrostla o 3,8 %. Medián mezd činil 32 870 Kč. Nárůst mezd byl způsoben zejména zvyšováním mezd v odvětvích, které nebyly pandemií zasaženy. Jedná se zejména o oblast výroby, telekomunikace

a pojišťovnictví. Na druhou stranu byl zaznamenán pokles mezd v pohostinství a hotelnictví (CSZO, ©2021).

6.4 Politické faktory

Jedním z politických faktorů, který má velký vliv na absolventy a současně i studenty je Brexit. Co se týče studia ve Velké Británii, počínaje akademickým rokem 2021/2022 budou všichni studenti ze zemí Evropské unie brání jako zahraniční studenti a přestanou pro ně platit výhody, které měli do této doby. Jedná se například o povinnost platit plné školné bez nároku na studentskou půjčku a možnost čerpat z fondů na životní potřeby. Nově se zkomplikuje i vycestování za prací. Žadatelé o vízum musí splnit několik požadavků. Dále také vzniká tzv. absolventské vízum pro studenty, kteří ve Spojeném království úspěšně dokončí vysokou školu. Toto vízum jim umožní po dobu maximálně dvou let od ukončení studia zůstat a pracovat ve Velké Británii (Vysoké školy, ©2021).

Co se týče státní politické situace, je známa nízká angažovanost mladých lidí na politickém dění. V roce 2017 šla k volbám méně než polovina mladých lidí ve věku 18 až 26 let. A zároveň pouze čtvrtina lidí v této věkové kategorii je spokojená s politickou situací v roce 2020. Z toho důvodu si organizace YSU nechala vytvořit dotazníkové šetření o životních prioritách mladých lidí, určené převážně politickým stranám. Z výsledků vyplynulo, že největší problém vidí mladí lidé v oblasti bydlení. Toto téma bylo důležité pro více než polovinu respondentů. Dále to byla flexibilita v úvazcích pro mladé a rodiče. Toto téma už se v politice řeší, ale je příliš brzo na to vyvozovat z něj závěry (Youth, speak up, ©2021).

Dalším tématem, který vyplývá z dotazníkového šetření pro tuto práci je to, že absolventi nemají před vstupem na trh práce praxi v oboru. Tato situace se týká téměř 80 % respondentů. Cílem je zvýšení motivace podnikatelů přijímat na praxi studenty vysokých škol. Ta by se dala zvýšit ze strany politiky formou příspěvků nebo daňových zvýhodnění. Změna v této oblasti by mohla zvýšit zaměstnanost absolventů v jejich vystudovaném oboru.

6.5 Technologické faktory

Velkou změnou v roce 2020 oproti ostatním rokům byl velký rozmach IT technologií napříč celou společností. Na základě sociální distance byly všechny instituce téměř ze dne na den donuceny přejít do online světa. Znamenalo to ze začátku řadu technických komplikací. Z dotazníku vytvořeného pro tuto práci však vyplynulo, že studenti nepovažují nárůst využívání IT technologií za přínosný pro jejich vstup na trh práce. Uvedli také, že schopnosti, které v oblasti IT mají, už ovládali před pandemií koronaviru.

Je však zřejmé, že po roce 2020 se změní podmínky na trhu práce právě v oblasti informačních technologií. Očekává se však, že současní studenti, poznamenaní distanční výukou, tyto předpoklady pro uplatnění na trhu práce mají a v tomto ohledu by neměli být znevýhodněni.

7 ZHODNOCENÍ A DOPORUČENÍ PRO TRH PRÁCE ABSOLVENTŮ

Co se týče zhodnocení aktuální situace na trhu práce absolventů, mezi lety 2017 až 2020 je značný úbytek absolventů vstupujících na trh práce, zejména kvůli populačním změnám. Nejvyšší nezaměstnanost byla zaznamenána v roce 2017 a od tohoto roku se situace mírně zlepšuje. Jedním z hlavních faktorů nezaměstnanosti absolventů může být to, že z pohledu firem nemají dostatek praktických zkušeností. Zároveň se během pandemie koronaviru nevyvíjí situace pro absolventy nejlépe. Byl zaznamenán velký pokles volných pracovních míst zejména kolem Ostravy a Olomouce.

Na základě výsledků dotazníku pro závěrečné ročníky ekonomických fakult vyplynulo, že více než polovina studentů by v budoucnu ráda pracovala v oboru, který studují. Zároveň ale bylo zjištěno, že studenti se cítí nepřipraveni na nástup na trh práce vlivem pandemie koronaviru a s ním spojenou distanční výukou. Z výsledků dotazníku bylo také zjištěno, že studenti mají velký problém získat stáže, kde by získali pracovní zkušenosti.

7.1 Návrhy pro zlepšení situace

Jedním z možných řešení situace na trhu absolventů ekonomických fakult vysokých škol je motivovat firmy ze strany státu. Jedna z možností je daňové zvýhodnění formou slevy na dani při zaměstnávání absolventů. Tímto způsobem odpadá byrokratická náročnost spojená například s žádostí o příspěvky. Díky dostupnosti tohoto zvýhodnění by se zapojili i menší podnikatelé, kteří by možnosti příspěvku dříve nevyužili, právě z důvodu administrativní náročnosti.

Další z možností zvyšování zaměstnanosti absolventů je snížení sazby sociálního a zdravotního pojištění placené zaměstnavatelem. Podnikatelům by se tedy značně snížily náklady spojené s pracovním místem a měli by motivaci zaměstnat z jejich pohledu nezkušené absolventy. Zbylá částka za sociální a zdravotní pojištění by v tomto případě byla hrazená státem.

Stojí za úvahu začít řešit situaci nezaměstnanosti absolventů již v průběhu jejich studia. V tomto případě by se dala využít novela zákoníku práce účinná od 1. 1. 2021, týkající se sdílených pracovních míst. Jak už bylo zmíněno v rámci SLEPT analýzy, státní příspěvek na sdílené pracovní místo může být motivací pro podnikatele. Na druhou stranu, jelikož se jedná o zkrácené úvazky, vzhledem k finančnímu ohodnocení tato varianta není vhodná pro absolventy, kteří chtějí být finančně samostatní. Naopak je výhodná pro studenty, kteří

jsou časově flexibilní a zároveň díky kratší pracovní době mají dostatek času na studium. Následně by se z takové pracovní zkušenosti mohla stát příležitost pracovat u firmy na plný úvazek.

V současné době je také zmiňovaným tématem změna učebního plánu pro základní školy. Jedním ze záměrů je zejména navýšení hodin informatiky a zároveň změna náplně tohoto předmětu. Toto opatření má za cíl naučit žáky mimo jiné, jak správně pracovat s daty a jiné aktuálně hojně vyžadované schopnosti. Navíc osvojení těchto dovedností již v útlém věku, povede k tomu, že je žák může nadále rozvíjet v dalších stupních svého studia.

Dalším možným nástrojem pro snížení nezaměstnanosti a obecně zlepšení kvality prvních pracovních zkušeností absolventů, by mohl být projekt, který klade důraz na zvýšení úspěšnosti mladých lidí u pracovního pohovoru a následný nástup do práce. Tímto se už mimo jiné zabývá například Job centrum na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Cílem tohoto projektu je podat informace co největšímu počtu studentů, na rozdíl od Job centra, které se zaměřuje na individuální poradenství a služby. Formou hromadných přednášek v prostorách jednotlivých univerzit se studenti mohou dozvědět základní informace, které se jim budou hodit v nástupu na pracovní trh. Jedná se zejména o tipy na zvládnutí pracovního pohovoru, ale hlavně věci jako například: jak musí vypadat správná pracovní smlouva, na co má v práci student právo, jak číst výplatní pásku a také jak fungují úřady práce. Podáním těchto informací studentům může mít vliv na jejich úspěšnost při hledání prvního zaměstnání, ale také na jejich sebevědomí a jistotu při nástupu na trh práce.

Podle informací z dubna 2021 by na podporu vzdělávání a trhu práce mělo jít 41 miliard korun z Národního fondu obnovy, který slouží na oživení ekonomiky po pandemii koronaviru (irozhlas.cz, ©2021)

ZÁVĚR

Hlavním cílem bakalářské práce bylo analyzovat trh práce absolventů ekonomických fakult vysokých škol na území České republiky v období od roku 2017 do roku 2020. Dílčími cíli bylo vytvoření literárního průzkumu týkajícího se změn na trhu práce absolventů v České republice a s nimi spojenými pojmy. Následujícím cílem bylo zhodnotit situaci v zadaném období a nabídnout návrhy a doporučení ke zlepšení situace absolventů na trhu práce v ČR. Práce se dělila na dvě části. Teoretickou a praktickou, kdy cílem teoretické části bylo vysvětlit pojmy jako je trh práce, zaměstnanost a nezaměstnanost. Následně se zabývala některými ukazateli nezaměstnanosti. Část práce je věnována základům problematiky vstupu absolventů na trh práce. Závěrem teoretické části byl stručný přehled vládních opatření v boji proti koronaviru za rok 2020 a základní informace o pandemii koronaviru.

Zaměření praktické části bylo výhradně na vývoj nezaměstnanosti absolventů v jednotlivých letech v rámci krajů České republiky a vývoj volných pracovních míst. Tyto informace byly získány výhradně z dat Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky. Na základě dat z dotazníku vytvořeného pro studenty posledních ročníků ekonomických fakult bylo možné vyvozovat teorie. SLEPT analýza měla zejména určit, které faktory jsou přímo spojené s trhem práce absolventů. Na závěr praktické části byly zhodnoceny výsledky a na základě nich navržena možná opatření pro zlepšení situace.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BROŽOVÁ, Dagmar. *Společenské souvislosti trhu práce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-16-4.

DUŠEK, Jiří. Zaměstnanost a trh práce – česko-slovenské zkušenosti. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2016, 110 s. ISBN 9788075560131.

FUCHS, Kamil. *Ekonomie I: základy mikroekonomie*. Znojmo: Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo, 2007. ISBN 978-80-903914-0-6.

HOLMAN, Robert. Makroekonomie: středně pokročilý kurz. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, 424 s. ISBN 9788071798613.

JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4386-8.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2018. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0146-7.

KACZOR, Pavel. *Trh práce, pracovní migrace a politika zaměstnanosti ČR po roce 2011*. Praha: Oeconomica, 2013. ISBN 978-80-245-1930-2.

KACZOR, Pavel. *Sociální politika a sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2015. ISBN 978-80-245-2096-4.

KLÍMA, Jan. *Makroekonomie*. Praha: Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86575-29-2.

KRAMEŠ, Jaroslav. *Makroekonomie: základní kurz*. 2., přeprac. vyd. Praha: Oeconomica, 2008. ISBN 978-80-245-1319-5.

MANKIW, N. Gregory. Macroeconomics. Ninth edition. New York: Macmillan Education, [2016], ISBN 9781319154035.

NOVÝ, Jindřich a Vendula HYNKOVÁ. *Makroekonomie I-pro bakalářské studium*. Brno: Univerzita obrany, 2010. ISBN 978-80-7231-734-9.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. Economics. 19th edition. New York: McGraw Hill, [2010], ISBN 978-0-07-351129-0.

SIROVÁTKA, Tomáš a Petr MAREŠ, ed. *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. ISBN 80-210-3048-8.

SOUKAL, Ivan. *Ekonomická gramotnost*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-554-7.

ŠIMEK, Milan. *Podpora zaměstnatelnosti znevýhodněných skupin obyvatel v České republice: nové přístupy a jejich efekty*. Brno: Institut vzdělávání Sokrates, 2010. ISBN 978-80-86572-66-6

ŠIMKOVÁ, Eva. *Základy ekonomie: systematický přehled základní ekonomické problematiky*. Vyd. 2., přeprac. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-657-0.

ŠVARCOVÁ, Jena, Vít GABRHEL a Ondřej CÍCHA. Makroekonomické aspekty vývoje trhu práce ve vztahu k absolventům škol v ČR. 1. vyd. Zlín: CEED, 2014, 143 s. ISBN 978-80-87301-18-0.

ZELENKA, Martin. Přechod absolventů škol ze vzdělávání na pracovní trh. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2008, 99 s. ISBN 9788072903726.

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Štítek trh práce. Finance [online]. [cit. 2021-4-12]. Dostupné z: https://tema.finance.cz/d/trh-prace/

COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR. Onemocnění aktuálně: Ministerstvo zdravotnictví České republiky [online]. [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19

Harmonogram uvolňování podnikatelských činností, opatření ve školách a v sociálních službách. Vláda České republiky [online]. 28. 6. 2020 [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/cz/harmonogram-uvolnovani-opatreni-ve-skolach-podnikatelskych-a-dalsich-cinnosti-180969/

Přehledně: Co se otevře po 11. květnu. Novinky [online]. 7. 5. 2020 [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/domaci/clanek/prehledne-co-se-otevre-po-11-kvetnu-40323107

Co je covid-19, kdy se dostal do Česka a jak vzniklo jeho jméno. Seznam zprávy [online]. [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/koronavirus-covid-19-jak-sel-cas-91186

Karanténa. COVID portál [online]. [cit. 2021-3-10]. Dostupné z: https://covid.gov.cz/situace/onemocneni-obecne-o-opatrenich/karantena

Kvůli koronaviru jsou na tom absolventi hůře. Kdo má na trhu práce šanci? Zdroj: https://www.idnes.cz/finance/prace-a-podnikani/zamestnani-hledani-prace-covid-absolventi.A200913_122428_podnikani_frp. Idnes.cz: Zpravodajství [online]. 16.9.2020 [cit. 2021-3-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/finance/prace-a-podnikani/zamestnani-hledani-prace-covid-absolventi.A200913_122428_podnikani_frp

Analýza poptávky po pracovní síle a nabídky pracovní síly. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2021-3-15]. Dostupné z: https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace13

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2017: Poslední čtvrtletí 2017 potvrdilo rekordní zaměstnanost. Český statistický úřad [online]. 2.2.2018 [cit. 2021-3-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2017

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2018: Rostl počet pracujících seniorů. Český statistický úřad [online]. 4.2.2019 [cit. 2021-3-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2018

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2019: Podíl podnikatelů v České republice byl čtvrtý nejvyšší v Evropské unii. Český statistický úřad [online]. 3.2.2020 [cit. 2021-3-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2019

Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - 4. čtvrtletí 2020: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2020. Český statistický úřad [online]. 3.2.2021 [cit. 2021-3-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-4-ctvrtleti-2020

Vysokoškoláky studium v době pandemie nenaplňuje. Část z nich ho předčasně ukončuje. Aktuálně.cz [online]. 9.2.2021 [cit. 2021-3-20]. Dostupné z: http://zpravy.aktualne.cz/domaci/vysokoskolaky-studium-v-dobe-pandemie-nenaplnuje-cast-z-nich/r~77e64fda648a11eb95caac1f6b220ee8/

Vysokoškolští studenti během první vlny pandemie koronaviru. Sociální ústav akademie věd ČR [online]. [cit. 2021-3-20]. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory/tz_20200924_vysokoskolsti_studenti_behem_prvni_vlny_pandemie_koronaviru.pdf

Zkráceným úvazkům se blýská na lepší časy. Novinky.cz [online]. 5.2.2021 [cit. 2021-3-21]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/finance/clanek/zkracenym-uvazkum-se-blyska-na-casy-40350018

Komentář: Brexit zavře chudým studentům dveře na britské univerzity. Vysoké školy [online]. 17.7.2020 [cit. 2021-3-21]. Dostupné z: https://www.vysokeskoly.cz/clanek/komentar-brexit-zavre-chudym-studentum-dvere-na-britske-univerzity

Životní úroveň nám neklesla, hlásí více než polovina českých domácností. Novinky.cz [online]. 20.10.2020 [cit. 2021-3-24]. Dostupné z: https://www.novinky.cz/domaci/clanek/zivotni-uroven-nam-neklesla-hlasi-vice-nez-polovina-ceskych-domacnosti-40339866

Na čem záleží mladým lidem? Průzkum pro rok 2021. Youth, speak up! [online]. 21.1.2021 [cit. 2021-3-24]. Dostupné z: https://youthspeakup.cz/pruzkum-ysu/?fbclid=IwAR1Kf5egXXYCnaPxiw3xV2f9pHIwtIti1NQZ0oNTyawGtR8E7ONJci3jupI

Koronakrize nahrává růst cen nemovitostí. Po růstu přijde pád. Proč? Kurzy.cz [online]. 9.10.2021 [cit. 2021-3-24]. Dostupné z: https://www.kurzy.cz/zpravy/561367-koronakrize-nahrava-rust-cen-nemovitosti-po-rustu-prijde-pad-proc/

Čtyřdenní pracovní týden jako cesta z krize? Záchrana pracovních míst a více volného času jako bonus. Businessinfo.cz [online]. 25.8.2020 [cit. 2021-3-25]. Dostupné z: https://www.businessinfo.cz/clanky/ctyrdenni-pracovni-tyden-jako-cesta-z-krize-zachrana-pracovnich-mist-a-vice-volneho-casu-jako-bonus/

COVID-19 a bankovnictví: (Nejen) české finanční domy na cestě k větší konkurenceschopnosti a digitální transformaci. Investiční web [online]. 22.5.2020 [cit. 2021-3-25]. Dostupné z: https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/banky/covid-19-bankovnictvi-nejen-ceske-financni-domy-na-ceste-k-vetsi

Nezaměstnanost v Česku stoupla na čtyři procenta. Nejhorší je situace v okresu Karviná. Irozhlas [online]. 8.1.2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/nezamestnanost_2101081031_oro

Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2020. Český statistický úřad [online]. 8.3.2021 [cit. 2021-3-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2020

Správa na úseku zaměstnanosti. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2021-3-28]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/sprava-na-useku-zamestnanosti.aspx

Rekvalifikace pro občany. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2021-3-28]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/-/rekvalifikace

Často kladené otázky. Úřad práce ČR [online]. 19.11.2019 [cit. 2021-3-28]. Dostupné z: https://www.uradprace.cz/casto-kladene-otazky-2

Investiční pobídky. CzachInvest: Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. [cit. 2021-3-28]. Dostupné z: https://www.czechinvest.org/cz/Sluzby-pro-investory/Investicni-pobidky

Společensky účelné pracovní místo (SÚPM) zřízené. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2021-4-2]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/-/spolecensky-ucelne-pracovni-misto-supm-zrizene

Antivirus - podpora zaměstnanosti. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2021-4-2]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/antivirusZaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS - Metodika. Český statistický úřad [online]. [cit. 2021-4-2]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zam_vsps

Coronavirus. World health organization [online]. [cit. 2021-4-6]. Dostupné z: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1

Vláda navýšila Národní plán obnovy na téměř 191 miliard.‚Chceme vyčerpat i rezervu,' řekl Havlíček. Irozhlas [online]. Praha, 15.4.2021 [cit. 2021-5-26]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/narodni-plan-obnovy-fond-eu-navyseni-fond-evropske-unie_2104151346_kuc

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Poptávka po práci (Klíma, 2006, s. 70) 12

Obrázek 2 Posun křivky poptávky po práci (Klíma, 2006, s. 71) 13

Obrázek 3 Individuální nabídka práce (Klíma, 2006, s. 72) 14

Obrázek 4 Graf počtu nakažených osob onemocněním COVID-19 (MZČR, ©2021) 24

Obrázek 5 Vývoj celkového počtu absolventů vstupujících na trh práce v ČR (Vlastní zpracování; Národní ústav pro vzdělávání, ©2021) 29

Obrázek 6 Graf celkové míry nezaměstnanosti absolventů ekonomických fakult vysokých škol v letech 2017 až 2020 (Vlastní zpracování; Středisko vzdělávací politiky, ©2021) ... 31

Obrázek 7 Graf míry nezaměstnanosti absolventů podle krajů (Vlastní zpracování; Středisko vzdělávací politiky, ©2021) 34

Obrázek 8 Máte trvalé bydliště ve stejném kraji, jako studujete? (vlastní zpracování) 39

Obrázek 9 Chcete pokračovat ve studiu? (vlastní zpracování) 40

Obrázek 10 Hodláte pracovat v oboru, který studujete? (vlastní zpracování) 41

Obrázek 11 Pokud ne, proč? (vlastní zpracování) 42

Obrázek 12 Naskytla se Vám během studia možnost zaměstnání nebo praxe v oboru, který studujete? (vlastní zpracování) 43

Obrázek 13 Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční? (vlastní zpracování) 46

Obrázek 14 Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovedností a online komunikace? (vlastní zpracování) 48

Obrázek 15 Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodněni při stupu na trh práce? (vlastní zpracování) 49

Obrázek 16 Jste: (vlastní zpracování) 50

Obrázek 17 Studujete závěrečný ročník bakalářského nebo magisterského studijního programu? (vlastní zpracování) 51

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Vývoj počtu absolventů vstupujících na trh práce v jednotlivých krajích (Národní ústav pro vzdělávání, ©2021).....28

Tabulka 2 Míra nezaměstnanosti absolventů v % (Vlastní zpracování; Středisko vzdělávací politiky, ©2021).....32

Tabulka 3 Počet volných pracovních místo dle čtvrtletí a klasifikace CZ-ISCO za roky 2017 až 2020 (Vlastní zpracování, MPSV ©2021) 35

Tabulka 4 Počty volných pracovních míst dle krajů mezi lety 2017 až 2020 (Vlastní zpracování, MPSV ©2021).....36

Tabulka 5 počet volných pracovních míst a počet uchazečů o zaměstnání dle čtvrtletí za roky 2017 až 2020 (Vlastní zpracování, MPSV ©2021).....36

Tabulka 6 Máte trvalé bydliště ve stejném kraji, jako studujete? (vlastní zpracování).....38

Tabulka 7 Chcete pokračovat ve studiu? (vlastní zpracování) 39

Tabulka 8 Hodláte pracovat v oboru, který studujete? (vlastní pracování) 40

Tabulka 9 Pokud ne, proč? (vlastní zpracování).....42

Tabulka 10 Naskytla se Vám během studia možnost zaměstnání nebo praxe v oboru, který studujete? (vlastní zpracování) 43

Tabulka 11 Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční? (vlastní zpracování) 44

Tabulka 12 Kontingenční tabulka: Myslíte si, že jste na základě distanční výuky stejně připraveni na trh práce jako při výuce prezenční? (vlastní zpracování) 45

Tabulka 13 Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovednoatí a online komunikace? (vlastní zpracování) 47

Tabulka 14 Kontingenční tabulka: Myslíte si, že Covid-19 ovlivnil uplatnění na trhu práce ve Váš prospěch, co se týče IT dovedností a online komunikace? (vlastní zpracování).....47

Tabulka 15 Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodnění při vstupu na trh práce? (vlastní zpracování) 49

Tabulka 16 Kontingenční tabulka: Myslíte si, že jste v nejbližších dvou letech díky pandemii Covid-19 znevýhodnění při vstupu na trh práce? (vlastní zpracování) 49

Tabulka 17 Jste: (vlastní zpracování) 50

Tabulka 18 Studujete závěrečný ročník bakalářského nebo magisterského studijního programu? (vlastní zpracování) 51

Tabulka 19 Ve kterém kraji studujete? (vlastní zpracování) 52